

כיקרוב

בלימוד החסידות ובדרכי החסידות

פן בקודש חזירת א"י

השליח למדינת ויסקונסין בארה"ב, הרב ישראל שמוטקין מגולל בשיחה מאלפת רגעים מכווננים משנותיו הארוכות במחיצת הרבי, מתאר 'מופתים' שזכה לראות במו עיניו ופורש את סיפורה המרתק של צאתן בשליחות הרבי • ידיעה מיוחדת בעקבות יו"ד שבט - יום הסתלקות כ"ק אדמו"ר הרי"צ זי"ע ויום עלותו לכס ההנהגה של כ"ק אדמו"ר זי"ע

בתמונה: כ"ק אדמו"ר זי"ע עובר לפני התיבה ביום ההילולא של כ"ק אדמו"ר הרי"צ זי"ע (י' שבט תשכ"ג)

אור שבעת הימים
סדרה חדשה: 'המאורות הגדולים' לתולדות מורנו הבעש"ט והמגיד ממזריטש זי"ע

שבת שירה
הרובד הרוחני של קריעת ים סוף מאת 'החוזר' הגה"ח הרב יואל כהן זצ"ל

הפך ים ליבשה

וצריך ביאור: מהו התוכן הפנימי בכך שבקיעת הנהר לעתיד-לבוא תהיה כנגד "שבע הגלויות" שמהן יתקבצו בני-ישראל? את העובדה שקריעת-ים-סוף הייתה ליי"ב גזרים קל יותר להבין: כיוון שישראל הם הנגאלים, לכן הם נגזר ליי"ב גזרים כנגד החלוקה של עם ישראל ליי"ב שבטים; אולם מדוע חלוקת הנהר תהיה בהתאם למספר הגלויות שמהן יוצאים ועולים בני-ישראל?

עוד צריך להבין: במדרש מבוארת מעלת ההתגלות האלוקית שתהיה לעתיד-לבוא בכך שהאמירה "זה א-לי" תהיה פעמיים. ובלשון המדרש (שמות רבה כג) "אמר הקב"ה, בעולם הזה אמרתם לפני פעם אחת זה א-לי; אבל לעתיד-לבוא אתם אומרים אותו דבר ב' פעמים, שנאמר: ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה גו' זה ה'". ולכאורה, מהי המשמעות של אמירת "זה" פעמיים? אחרי שכבר הייתה ראיית הגילוי האלוקי באופן של "מראה באצבעו ואומר זה", מה מתווסף באמירה ובראייה השנייה לעתיד-לבוא?

התגלות הנעלם שבנשמה

קריעת-ים-סוף היא השלב האחרון של היציאה ממצרים. עד אז הייתה אימת המצרים על בני-ישראל, ורק בעת קריעת-ים-סוף השתחררו בני-ישראל לגמרי מהמצרים. מכך מובן, שגם בקיעת הנהר לעתיד-לבוא תסמל את היציאה המוחלטת מהגלות ואת תחילתה של הגאולה.

כשם שכל הגילויים העתידיים תלויים במעשינו ועבודתנו של כל בני-ישראל במשך זמן הגלות, כך גם הגילוי המיוחד של בקיעת הנהר והפיכתו ליבשה נובע מעבודתם המיוחדת של בני-ישראל במשך זמן הגלות.

המאפיין המיוחד של עבודת ה' בזמן הגלות הוא - הדביקות העיקשת של בני-ישראל באמונתם בה' וקיום מצוותיו. למרות כל הקשיים וכל הניסיונות הנובעים מחושך הגלות, בני-ישראל עומדים בתוקף בדביקותם בקב"ה. וכשם שבגלות מצרים לא שינו שמם ולשונם, כך גם בגלות האחרונה לא נעשה שינוי במהותם הפנימית של בני-ישראל והם שומרים על דביקותם הפנימית בה'. ובזכות עבודה מיוחדת זו יזכו בני-ישראל לעתיד-לבוא לגילוי הדרגות הנעלמות והנסתרות שבאלוקות.

ביאור העניין:

כמו שבדרגות האלוקיות למעלה יש "ים" ו"יבשה", העלם וגילוי, כך גם בנפש האדם למטה יש בחינת "ים" ו"יבשה", כוחות נעלמים וכוחות גלויים. כאשר אדם עובד עבודתו באופן מסודר, על-פי טעם ודעת, העבודה היא לפי ההגבלה של הכוחות הגלויים. הוא מתייגע ומשקיע לפי הבנתו והרגשתו המוגבלות; מה-שאינ-כן כאשר ישנם קשיים והפרעות בעבודת ה', מתגלים ומתעוררים באדם כוחות נעלמים ועמוקים על-ימנת להתגבר על הקשיים. וכפי שזוה בגשמיות: כאשר זרימת מי הנחל נחסמת על-ידי אבנים העוצרות את הזרימה, הזרם אמנם נעצר לכמה רגעים, אבל אחר-כך, כשגוברים המים ופורצים את החסימה, זורמים המים ביתר שאת מאשר קודם החסימה. סתימה זו, אף שבחיצוניותה נראית כחוסמת ומפריעה לזרימה, הרי לאמיתו של דבר היא זו שמעוררת את הזרם הפורץ אחר-כך בעוצמה רבה, עוד יותר מזרימת המים כשהם לעצמם. וכך גם ברוחניות: על-ידי הקשיים והמניעות, כללות עבודתו של האדם נעשית לא רק מצד הכוחות הגלויים, החיצוניים והמוגבלים של האדם, אלא מצד הכוחות הפנימיים והעמוקים יותר שבנפשו.

על קריעת-ים-סוף, אודותיה אנו קוראים בפרשת השבוע, אומרים חז"ל (מכילתא ורש"י בשלח טו,ב): "ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל וכל שאר הנביאים". כלומר, הגילוי האלוקי שהתגלה לעיני בני-ישראל בשעת קריעת הים היה נעלה מהגילוי האלוקי המתגלה בשעת הנבואה אל הנביאים. עוד אמרו חז"ל (שמות רבה כג): "בא וראה כמה גדולים יורדי הים, משה כמה נתחבט ונתחנן כו' הראיני נא את כבודך, א"ל הקב"ה לא תוכל לראות פני, וראית את אחורי ופני לא יראו, ויורדי הים כל אחד אחד מראה באצבעו ואומר: זה א-לי".

בספרי קבלה וחסידות מבואר, שעניין קריעת הים והפיכתו ליבשה רומז להתגלות הדרגות האלוקיות הנעלות ביותר. "ים" ו"יבשה" הם העלם וגילוי. הנבראים שעל היבשה גלויים, ואילו הנבראים שבים ("כל מה שיש ביבשה יש בים") מוסתרים ונעלמים. וזהו החידוש של קריעת-ים-סוף ש"הפך ים ליבשה" - הדרגות המוסתרות והנעלמות, "ים", באו לידי גילוי - "יבשה".

המושג גילוי ההעלם הוא מושג יחסי לכאורה. ביחס לנבראים שבעולם העשיה הגשמי, התגלות כלשהי של ברואי עולם העשיה הרוחני נחשבת ל"גילוי העלם"; וכך גם למעלה יותר בעולם היצירה: התגלות המלאכים שבעולם הבריאה בעולם היצירה נחשבת ל"גילוי העלם". וכן הלאה בכל הדרגות כולן - התגלות דרגה עליונה בדרגה שתחתיה היא "גילוי העלם" ביחס לדרגה הנמוכה. אם-כן מהי דרגת ההעלם שהתגלתה בקריעת הים? על כך אומר המכילתא (בשלח יד,כא) ש"נבקעו כל מימות שבעולם". משמעות הדברים ברוחניות היא, שבכל דרגה ובכל עולם - ההעלם שלגביו בא לידי גילוי. ונמצא, שבזמן קריעת-ים-סוף כל הדרגות, אפילו הנעלות והנעלמות ביותר, באו לידי גילוי.

זו כוונת חז"ל ש"ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל": ההתגלות האלוקית הרגילה המתגלה אצל הנביא היא הדרגה אליה הנביא "כלי" לקבלה; ואפילו משה רבנו, ש"לא קם נביא עוד בישראל כמותו", ההתגלות האלוקית המתגלה אליו בעת הנבואה היא הדרגה שהוא בבחינת "כלי" לקבל אותה, אולם דרגות נעלות יותר שהוא אינו בבחינת "כלי" לקבלתן - הן בבחינת "העלם"

לגביו. ומקרא מלא הוא: "וראית את אחורי ופני לא יראו". אך כל זאת הוא המצב הרגיל; אולם בקריעת-ים-סוף, שהייתה הכנה למתן-תורה, התרחש פלא גדול ו"נבקעו כל מימות שבעולם" - כל בחינות ההעלם, גם הדרגות הנעלות ביותר, באו לידי גילוי בדרגות הנמוכות ביותר, עד שאפילו "שפחה" ראתה גילויים אלה.

בקיעת הנהר לעתיד-לבוא

כשם שבצאת ישראל ממצרים הקב"ה בקע לפניו את ים-סוף, כך גם בעת היציאה מהגלות הנוכחית אל הגאולה העתידה יבקע הקב"ה את הים והנהר. דבר זה מבואר בנבואת ישעיה (יא,טו) אודות הגאולה העתידה: "והחרים ה' את לשון ים מצרים, והניף ידו על הנהר בעים רוחו והכהו לשבעה נחלים והדריך בנעלים".

אבל ישנו הבדל בין קריעת-ים-סוף בגאולה הראשונה ממצרים לבקיעה לעתיד-לבוא: ביציאה ממצרים נבקע הים ליי"ב גזרים (כדברי חז"ל בפסוק דרבי אליעזר (פ"ב) על הפסוק "לגזר ים סוף לגזרים"); אולם לעתיד-לבוא, בקיעת הנהר תהיה "לשבעה נחלים" כנגד "שבע גלויות" המוזכרות בפסוק לעיל, "מאשור וממצרים ומפתרוס ומכוש ומעילם ומשנער ומחמת".

בשביל גילוי כוחות אלה ירדה הנשמה לגוף (ראה אודות הבא להלן ספר הערכים ח"א עמ' תצו ואילך). על-ידי ההתלבשות בגוף והנפש-הבהמית המסתירים ומפריעים לנשמה בעבודתה, מתגלים הכוחות הפנימיים של הנשמה ותוקף דביקותם באלוקות. כאשר הנשמה נמצאת למעלה בעולמות הרוחניים ללא כל הפרעה והסתרה על דביקותה בה', כוחות פנימיים אלה אינם באים לידי ביטוי; דווקא על-ידי ירידת והתלבשות הנשמה בגוף גשמי ובנפש-הבהמית המפריעים ומקשים על הדביקות בה' - הכוחות העמוקים של הנשמה באים לידי גילוי.

כשם שהדברים אמורים ביחס לכללות עניין ירידת הנשמה אל הגוף, כך גם בפרטיות יותר בנוגע לירידה הנוספת של נשמות ישראל - אל הגלות: עניינה של הגלות הוא, שבנוסף להעלם והסתר שנעשה על הנשמה מצד עצם ההתלבשות בעולם הגשמי, ישנם הפרעות וניסיונות נוספים המקשים עוד יותר על קיום המצוות. ותכלית הכוונה שבירידה זו הוא גילוי הכוחות הנעלמים שבנשמה. (ספר המאמרים מלוקט ח"ד עמ' קמט).

ו"במידה שאדם מודד כך מודדין לו": כאשר יהודי מגלה את הכוחות הנעלמים שבנשמתו מתגלים הכוחות הנעלמים העליונים. על-ידי התעוררות והתגלות הכוחות הפנימיים של הנשמה להתגבר על כל המכשולים השונים ולדבוק בה' ובתורתו, מתגלות גם הדרגות הנעלמות שבאלוקות ובאות לידי גילוי - "מידה כנגד מידה".

"משכני אחריו נרוצה"

בפרטיות יותר, בתוספת הנעשית בנשמה על-ידי ירידתה לגוף ולגלות ישנו עניין נוסף. מלבד זאת שהקשיים וההפרעות מעוררים את התגלות הכוחות הנעלמים של הנשמה האלוקית, הרי שהעבודה למטה עם הגוף והנפש-הבהמית מחדשת בנשמה תוקף חדש שלא היה קיים בה מצד עצמה, גם לא בהעלם.

הנפש-האלוקית היא "בן-אדם" במהותה - "אתם קרויים אדם". הנפש-האלוקית שואפת לרוחניות ולקדושה והיא תמיד בתנועה של עלייה למעלה, ועליה נאמר "רוח האדם העולה היא למעלה"; לעומת זאת הנפש-הבהמית היא בדרגת בהמה. תכונתה היא להימשך אחרי דברים נחותים ומגושמים כמו הבהמה. על נפש זו נאמר "רוח הבהמה היורדת היא למטה". אך למרות נחיתותה של הנפש-הבהמית ודמיונה לבהמה כפשוטה, הרי מצד זה עצמו יש בה מעלה מיוחדת: אצל בהמה ישנו תוקף מיוחד של התפעלות וחמימות יותר מכפי שזה אצל בן-אדם. עצם העובדה שהאדם הוא "שכלי" במהותו מגבילה את תוקף המידות שבו; מה-שאינ-כן אצל הבהמה המידות הן בתוקף גדול ללא שום הגבלה.

כך גם לענייננו - בנפש-הבהמית ישנו תוקף של התפעלות שאינו קיים בנפש-האלוקית. הנפש-האלוקית, להיותה בבחינת "אדם", השכל והאמת מאירים בה, ולכן גם כאשר ישנה התפעלות המידות, ההתפעלות היא בהגבלה. מה-שאינ-כן הנפש-הבהמית, להיותה בדרגת "בהמה", למטה מטעם ודעת, ההתפעלות בה היא בתוקף רב. אלא שהתפעלות הנפש-הבהמית מצד עצמה היא בעניינים בהמיים; אולם כל זאת הוא לפני פעולת הנפש-האלוקית בנפש-הבהמית, אך לאחר שהאדם עובד עבודתו ומברר ומזכך את נפשו-

הבהמית עד שגם היא תאהב ותרצה ענייני קדושה ואלוקות - "בכל לבבך, בשני יצריך" - אזי אהבת ה' של האדם מקבלת את התוקף וההתפעלות של הנפש-הבהמית.

במילים אחרות: על-ידי פעולת הנפש-האלוקית בנפש-הבהמית שגם בה תתעורר האהבה לה', אהבת הנפש-האלוקית נעשית בהתפעלות ובתוקף רב יותר מכפי שזה בנפש-האלוקית מצד עצמה. גם הנפש-האלוקית מקבלת את הטבע של הנפש-הבהמית וכללות הקשר לאלוקות נעשה חזק הרבה יותר.

זהו הפירוש החסידי (לקטי תורה ויקרא ב,ד) לפסוק "משכני אחריו נרוצה": לכאורה, מדוע מתחיל הפסוק בלשון יחיד, "משכני", ואחר כך עובר ללשון רבים, "נרוצה"? אלא שבתחילה אומרת כנסת-ישראל לקב"ה "משכני" - עורר את הנפש-האלוקית להימשך אחריו; ואחר כך, על-ידי עבודת האדם ופעולתו בנפש-הבהמית, "אחריו נרוצה" לשון רבים: גם הנפש-האלוקית וגם הנפש-הבהמית "ירוצו" בתוקף רב אחרי הקב"ה - "ורב תבואות בכח שור".

גם הבנה זו קיימת במשל המים הנ"ל: מלבד זאת שהחסימה הנעשית על-ידי האבנים מעוררת את תוקף הזרימה של המים, הרי שהאבנים עצמן מוסיפות במרוצת המים. תוקף ההילוך של אבנים הוא חזק הרבה יותר מהמים - אבנים שנופלות ממקום גבוה, תוקף ירידתן גדול הרבה יותר מעוצמת ירידת המים. וכך גם בענייננו: כאשר המים פורצים את החסימה של האבנים, האבנים מצטרפות גם הן לזרימת המים, ועל-ידי כך מרוצת המים חזקה הרבה יותר. המים מקבלים את עוצמת הזרימה שישנה באבנים.

וכך גם ברוחניות: מלבד זאת שקשיי הגלות מעוררים את תוקף האהבה לה' הקיימת בהעלם בנשמה מצד עצמה, הרי שהניצוצות החבויות עמוק בתוך הדברים הגשמיים והניסיונות מוסיפים עוצמה רבה לאהבה לה' הבוררת בנשמה האלוקית של היהודי. זהו התוכן הפנימי של דברי חז"ל "לא הגלה הקב"ה את ישראל אלא בכדי שיתוספו עליהם גרים": מלבד גרים כפשוטם, שהם התקבצות של ניצוצות נעלים במיוחד שנפלו בין הגויים והעלאתם חזרה לקדושה, בדברים אלו טמון הרמז לכך שעל-ידי פיזור בני-ישראל בארבע קצוות תבל והתעסקותם בדברים הגשמיים לשם שמים - מבררים בני-ישראל את ניצוצות הקדושה הטמונים בגשמיות העולם ומעלים אותם חזרה לקדושה.

ניצוצות אלה, החבויות ונסתרים כל כך, שורשם נעלה ועמוק יותר מהניצוצות הגלויים. לכן על-ידי חזרתם לקדושה על-ידי בני-ישראל, מתווספים בישראל כוחות עמוקים ונעלים בעבודת ה' יותר מכפי שזה בנשמה האלוקית מצד עצמה.

גילוי הפנימיות של הגלות

זהו ההבדל בין קריעת-ים-סוף שהייתה לאחר יציאת-מצרים לבין בקיעת הנהר שתהיה לאחר הגלות הנוכחית: קריעת הים לפני מתן תורה, הייתה התגלות עצומה של הדרגות הנעלמות שבאלוקות בגלוי ממש בעולם-הזה. "נבקעו כל מימות שבעולם" - הן הדרגות הנעלות ביותר שבנפש-האלוקית והן הדרגות העמוקות ביותר שבאלוקות באו לידי גילוי. אך כיוון שעבודת ההכנה לגילוי זה הייתה לפני מתן-תורה, שאז הייתה קיימת המחיצה המבדילה בין "עליונים" ל"תחתונים" (ראה שמות רבה ב,ג), לכן עבודת בני-ישראל הייתה בעיקר בגילוי התוקף של הנשמה היהודית. הגשמיות הייתה מנותקת מהרוחניות ולא הייתה האפשרות לקשר את הניצוצות החבויות בה באור הקדושה האלוקית; לא היה בהם הכוח להתעלות ולהתחלל בקדושה ממש. מה-שאינ-כן בגלות שלאחר מתן-תורה, יש הכוח המיוחד להפוך את הגשמיות עצמה ולהעלות את הניצוצות שבה לקדושה ממש. לכן עבודה מיוחדת זו של בירור הניצוצות בזמן הגלות מוסיפה "רכוש חדש" לקדושה. ניצוצות אלה שירדו מטה מטה, להיותם מושרשים מעלה מעלה, מוסיפים עילוי רב לאבוקת האור האלוקי שתתגלה בעולם ובנפש האדם בגאולה העתידה.

זהו תוכן המדרש שלעתיד-לבוא יאמרו ישראל פעמיים "זה": מלבד זאת שיתגלו העניינים הנעלים והמוסתרים ביותר (דבר שכבר אירע בשעת קריעת-ים סוף), הרי שהפנימיות של ההעלם עצמו תתגלה. זהו סוג חדש של

התגלות.

על-פי כל זה מובן מדוע קריעת-ים-סוף הייתה לי"ב גזרים כנגד י"ב שבטי ישראל, ואילו הבקיעה לעתיד-לבוא תהיה לו' נחלים כנגד ז' הגלויות מהן יעלו בני-ישראל אל הגאולה: גלות מצרים פעלה בעיקר את התעוררות הכוחות הנעלמים של הנשמה האלוקית. וכאשר מתגלה הפנימיות של ישראל, כפי שהם מצד שורשם בעצמות האלוקות, ישנה חלוקה לי"ב כנגד י"ב שבטי ישראל; מה-שאינ-כן לעתיד-לבוא מלבד זאת שיתגלו הכוחות העמוקים שבנשמות ישראל, הרי שהפנימיות של הגשמיות והגלות תתגלה. הניצוצות הנעלים החבויות בגשמיות ובניסיונות הגלות יאירו בגלוי בנשמות ישראל. לכן הבקיעה תהיה לו' נחלים כנגד ז' מקומות הגלות - אזי תתגלה הפנימיות של הגלות עצמה. ובלשון הרבי זי"ע בהזדמנויות רבות: גאולה היא גולה בתוספת אל"ף - "אלופו של עולם". עניינה המיוחד של הגאולה העתידה הוא, שבגלות עצמה, בטבע העולם כפי שהוא, יתגלה ה"אלופו של עולם" שלמעלה מהטבע. ■

"במידה שאדם מודד כך מודדין לו": כאשר יהודי מגלה את הכוחות הנעלמים שבנשמתו מתגלים הכוחות הנעלמים העליונים. על-ידי התעוררות והתגלות הכוחות הפנימיים של הנשמה להתגבר על כל המכשולים השונים ולדבוק בה' ובתורתו, מתגלות גם הדרגות הנעלמות שבאלוקות ובאות לידי גילוי - "מידה כנגד מידה"

בב יבד ישראל

בשיחה מאלפת מתאר הרב **ישראל שמוטקין**, השליח של כ"ק אדמו"ר זי"ע למדינת ויסקונסין בארה"ב, חוויות אישיות מכוננות משנותיו הארוכות במחיצת הרבי • משחזר את ה'יחידויות' המופלאות להן זכה, מספר על 'מופתים' שראה ומגולל את סיפורה המרתק של **צאתו בשליחות הרבי** • אגב כך, צולל הרב שמוטקין ליסודות התקשרות האמת לצדיק ומקדיש דברים לעובדה הנראית לעין כי גם לאחר ההסתלקות "לא עזב ולא יעזוב הרועה את צאן מרעיתו" • **לרגל יו"ד שבט, יום הסתלקות כ"ק אדמו"ר הרי"צ ויום עלות כ"ק אדמו"ר זי"ע לכס ההנהגה**

ב. אלקנה

כדבר הזה בגלוי אצל רבותינו נשיאינו מלפנים.. מצד אחד, הנהגת הרבי הייתה באופן של "מִשְׁכְּמוֹ וּמַעֲלָה גְבוּהַ מְקַל הָעַם", מובדל מכולם, כפי שכן הוא האמת. ומצד שני נהג באופן של "בְּתוֹךְ עַמִּי אֲנֹכִי יֹשֵׁב".

בעולם ישנם ראשי ישיבות, חריפים ובקיאים, שמחים ומשמחים; ויש חסידים עובדי ה' שמתפללים בדבקות; ולפתע ראיתי מישוהו שלא מוגדר בכל אותן הגדרות – הוא למעלה מכל זה. זה לא שברגעים מסוימים הרבי שמח וברגעים אחרים בוכה; ברגעים אחדים אומר מאמר דא"ח או פועל ישועות וברגע אחר רוקד עם הילדים. אלו הן הגדרות של אנשים כערכנו, ואילו הרבי – גילה שמחה ובכי בו זמנית. השליח לנו ג'רזי, הרב משה הרסון שליט"א, מספר שביום ראש השנה תשי"ז, המתין הרבי להרה"ח רבי מענדל טננבוים שהיה בעל התוקע בתקיעות דמעומד שיתקרב לבימה. הרבי חיפשו בעיניו בבית המדרש, וכשראה שהוא מתקרב לעבר הבימה, חיך אליו חיוך רחב

כך מתאר הרב ישראל שמוטקין שליט"א את המהפך שהתחולל בנפשו עת זכה כנער, בר אוריין ועול ימים, לראות את פני קודשו של הרבי בפעם הראשונה, לאחר שנסע מארץ הקודש אל חצרות קודשנו: הדבר שהדהים אותי יותר מכול בהגיעי לחצר הרבי בפעם הראשונה היה כרוך בעובדה שהזדקרה לנגד עיני כל מי שזכה להסתופף בצלו ולהתבונן בדברים: הרבי לא היה מוגדר בשום גדר ו'ציור'. מצד אחד, הרבי מורם מעם, איש האלקים, העומד ברומו של עולם; ומצד שני מעודד ילדים קטנים. אין בו שום הגדרות ומציאות עצמית – הרבי אומר דברי תורה עמוקים, מגלה שמחה, בוכה, מדבר עם זקנים וצועד עם ילדים.

התרגלנו לעובדה הזו. ראינו אותה כמציאות קיימת. אולם נשיאת ההפכים, ה'ביטול' העצמי שרואים ברבי, זהו הדבר שתפס אותי. לא שרואים יציאה מהגבלות וכלים, כי-אם שמלכתחילה הגבלות וכלים אינם קיימים. זהו דבר שאין דוגמתו בעולם, ואולי גם לא היה נראה

בפתקה האם עליי להיכנס ל'יחידות' בקשר עם יום הולדתו. הרבי ענה במילה אחת: "לא".

בחודש חשון תשכ"ג נסעתי בחזרה לארץ-הקודש, משום שנסיעתי מלכתחילה התאפשרה על-ידי שתדלנות והותנתה בכך שאשוב לארץ בתום השנה.

כאשר נכנסתי ל'יחידות' השלישית, טרם נסיעתי, ביקשתי בפתקה שכתבתי את רשות הרבי לחזור ל-770. עוד לפני שהרבי קרא את הפתק, פנה אליי הרבי ושאל: מה תעשה כאשר תבוא לארץ. אמרתי שאלך לישיבה, והרבי שאל: "וואָס וועט זיין מיט די צָבָא?" (מה יהיה עם הצבא?). עניתי שאצטרך להתייצב, והרבי אמר: "אַ ישיבה בחור באַקומט דאָך אַ פֿטור" (בחור ישיבה הרי מקבל פטור).

הסדר הרגיל הוא שבחורי ישיבה מקבלים דיחוי מהצבא, ולא פטור. לאחר זמן חשבתי שהרבי רצה לשמוע ממני שאלך ללמוד בישיבה, והרי "כל המקבל עליו עול תורה מעבירים ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ", ובכך פעל שאקבל הפטור, ואכן כשחזרתי לארץ קיבלתי מיד פטור...

אַתֶּם יִדְעֵתִי

איך היתה התחושה באותה שנה הראשונה בה זכיתם ללמוד בישיבה בחצר הרבי?

אני זוכר שבמהלך השנה הזו, תשכ"ב, ה"מודה אני" שלי בכל בוקר היה עלייך שאני זוכה להיות כאן, ליד הרבי, המשנה באופן מהותי את כל הקשר לקב"ה, מעניק חיות בתורה, חיות במצוות. עומדים בזכרוננו הבקרים של אותו חורף – שהיה קר במיוחד – כאשר אני מתעורר וחש רגשי אושר והודאה על שניתנה לי הזכות להיות במחיצת הרבי. להיות שיידך לרבי ולהתענג על ה'.

בשיחה הידועה של "כל היוצא למלחמת בית דוד", מספר כ"ק אדמו"ר הרשב"ב נ"ע על אחד מחסידי האדמו"ר האמצעי, שהיה גביר גדול והשתתף פעם בהתוועדות חסידים. חברו, שהיה 'מלמד', אמר 'לחיים' ומתוך כבי מזעזע בירך את עצמו שהלוואי שתהיה לו – למלמד – כוונה באמרו את המילים "וְהָאֵר עֵינֵינוּ בְּתוֹרַתְךָ וְדַבַּק לְפָנֶיךָ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְיָחַד לְבַבְנוּ לְאַהֲבָה וְלִירְאָה אֶת שְׁמֶיךָ", באותה מידה בה הגביר מכון במילים "וְהֵעֵשֶׂר וְהִכְבֹּד".

היחול הזה של ידידו 'המלמד', שנאמר 'אדעתיה דנפשיה' ובכנות, חדר לנפשו של הגביר; הוא נסע מיד לליובאוויטש, נכנס ל'יחידות' ונעשה אדם אחר לגמרי. שמונה השנים בהן נסע הגביר לליובאוויטש עד לאותה עת וה'יחידות' שנכנס אליהן, לא פעלו בו כמו אמרתו של אותו 'מלמד'.

בהקשר זה, מדבר הרבי הרשב"ב על ההבדל בין 'ביטול כללי' ל'ביטול פרטי', אשר כנראה הפירוש הוא ש'ביטול פרטי' האדם עורך 'חשבון נפש', ומוצא חסרון כזה או אחר, אבל בכלל – הוא מרגיש שעודנו 'חסיד' נעלה. ואילו 'ביטול כללי' הוא ההכרה במעמדו ומצבו האמיתי, תוך בחינת הדברים בצורה אובייקטיבית. ולכן, דווקא המשפט של אותו 'מלמד' פעל על הגביר והחזיר בהכרתו היכן הוא מונח.

כך היה כשהגענו לרבי. עד לאותה עת – עם כל ה'עבודה' וה'חשבון נפש' וכו' – התחושה הטבעית הייתה כי באופן כללי הננו 'משהו מיוחד'. אולם פתאום, חל מעבר מוחלט – ליד הרבי הרגשה זו סרה לגמרי, והייתה נראית לפתע כה קטנונית ומופרכת. עצם היותנו ליד הרבי, הורידה את כל השווי העצמי.

אלו מאורעות מיוחדים חרותים בזכרונכם מאותה שנה בה זכיתם לשהות במחיצת הרבי?

בקשר אלי אני זוכר שבהזדמנות מסוימת נשברה זוגית אחת מעדשות משקפי הראיה שלי, ומכיוון שרציתי לראות את הרבי

ביותר. הרב הרסון עמד די סמוך אל הרבי, והוא הבחין שבשניה בה הרבי הפנה את פניו בחזרה, החל הרבי לבכות כבי עמוק.

כולם ראינו את הרבי, וכיום – אפשר לראות וידאו מהרבי; ומרוב ההרגל אפילו לא מבחינים כיצד כל הנהגה, כל תנועה, לגמרי לא דומות למשהו או משהו שאנו מכירים.

והיה גם עניין פרטי שקישר אותי לרבי. מעולם לא דיברתי אודותיו, אולם חושבני שהוא יכול לעזור לאחרים, ועל-כן אשתף בו:

בתקופה שקדמה לנסיעתי לרבי בשנת תשכ"ב, התחולל בי משבר פנימי, משהו שנדמה היה בעיניי שלא יכולתי לגבור עליו.

והנה, עם הגיעי לרבי, זה מיד השתנה. ממש כפי המובא בשיחה של הרבי הקודם ב"לקוטי דיבורים" (חלק ג', ע' 1408) על מסירות נפשו של רבי, שמביט במקום של מי שנמצא במקום נמוך, ובמבט זה הוא מרומם את מי שמביט עליו.

לְהַרְרֵי עוֹ

האם ב'יחידות' אצל הרבי עלה נושא זה של המשבר וההתגברות עליו?

חונכתי מילדותי שלפני כניסה ל'יחידות' צריך להתכונן כרבעי, ועל-כן, למרות שבאותן שנים הסדר היה שאורחי תשרי נכנסים עם בואם, במהלך עשרת-ימית-שובה; מה עוד שהייתה לי סיבה נוספת להיכנס ל'יחידות' – יום הולדתו החל בעשרת-ימית-שובה (והנוהג היה שבים ההולדת נכנסים ל'יחידות'); המתנתי ולא נכנסתי עם הגיעי.

ה'יחידות' הראשונה שלי התקיימה במהלך חודש טבת.

הנוהג היה שמגישים לרבי פתק בעת הכניסה ל'יחידות'. רבים מספרים על המהירות בה הרבי קרא את הפתק שלהם. אולם, בכל היחידות' להן אני זכיתי, זה לא היה כך.

בפתק שכתבתי באותה 'יחידות', פירטתי את כל מה שנעשה עמי. לא העלמתי אפילו כחוט השערה, כולל העניינים שטרדו אותי בעבר והשתנו מיום שהגעתי לרבי. גם באותה 'יחידות', הרבי קרא את הפתק זמן ארוך, וענה.

אולם, לאחר זמן, הטרדות שפסקו עם הגיעי לרבי, שָׁבוּ ופקדוני.

בלי ספק, זה קרה מפני שנפלו ספקות במחשבותי, שמה פסקו הטרדות מסיבה כזו או אחרת, ולא דווקא בשל העובדה כי נמצאתי אל הרבי. זה היה בבחינת "אַנִּי אֶמְרָתִי בְּשִׁלְוִי בַל אֶמוֹט לְעוֹלָם", ועל כן – לדאבוני – קיים בי המשך הפסוק: "בְּרִצּוֹנְךָ הֶעֱמַדְתָּה לְהַרְרֵי עוֹ, הַסִּתְרָת פְּנֵיךָ הִיִּיתִי נְבִהָל".

כאשר הטרדות לא פסקו, ולא מצאתי מנוח, חשתי כי אני מוכרח להיכנס שוב ל'יחידות' במיוחד בקשר לעניין הזה. היה זה בקיץ, ומכיוון שלא התאפשר להיכנס ל'יחידות' יותר מפעם בשנה, החלטתי עקב מצוקתי הגדולה לומר למזכיר שיש לי יום-הולדת...

טרם ה'יחידות' כתבתי באריכות על כל מצבי וגם על הסיבה שהביאה לכך שהטרדות שָׁבוּ. הרבי התייחס לדברים אחרים שכתבתי במכתב הזה, אולם על העניין המדובר לא אמר דבר. אבל, ראה זה פלא: מאז ה'יחידות', שוב פסק העניין כלא היה. הרבי פעל מה שפעל.

[כשנכנסתי ל'יחידות', שאל אותי הרבי האם יש לי יום-הולדת, אמרתי שלא, והרבי המשיך. באותה עת לא הבנתי מדוע שאל אותי הרבי בדבר. שנים מאוחר יותר, נודע לי שכשהמזכיר הכין את רשימת הנכנסים ל'יחידות' אותה הגיש לרבי בתחילת הערב, ציין ליד שם הנכנס במדה ויש לו יום-הולדת, ומכיוון שאמרתי שברצוני להיכנס בקשר עם יום-הולדת, כנראה שכך כתב המזכיר.

מכיוון שהבנתי משאלת הרבי שצריך להיכנס בקשר עם יום-הולדת – לקראת יום הולדתי הבא, בראשית חודש תשרי, שאלתי את הרבי

הרב שמוטקין מקבל את ברכת הרבי בעת מעמד חלוקת השטרות לצדקה ביום ראשון

הוא עומד.

באותה התוועדות דיבר הרבי גם אל יחידים בתוך הקהל. ביניהם, הרבי פנה אל הרב אלכסנדר בן-גורן - שהיה מפקח ברשת החינוך 'אהלי יוסף יצחק' בארץ-הקודש, ובאותה תקופה חשב להתפטר מתפקידו בשל בעיות רפואיות שהתעוררו בלבו - ואמר: "רַחֲמָנָא לְבָא בְּעֵי, אַ אִידישע האַרץ בּאַלאַנגט צום אויבערשטן" ("רַחֲמָנָא לְבָא בְּעֵי", לב יהודי שייך להקב"ה), ובירכו שימשיך לפעול.

גם רבי אפרים וולף זצ"ל, באיכותו של הרבי זי"ע בארץ הקודש במשך עשרות שנים רצופות והעומד בראש המוסדות, נכח בהתוועדות, והרבי פנה אליו ואמר "ער איז דעם רביניס א לאַשיק" (הוא סיח - 'סוס-צעיר' - של הרבי הריי"צ), והוסיף שאף-על-פי שהוא כבר יצא מן ההגבלות שלו, עליו לצאת מהן עוד יותר.

בכלל, שנת תשכ"ב הייתה שנה מיוחדת במינה מהרבה בחינות, גם ההתוועדויות היו מיוחדות מאוד. ביו"ד כסלו - שחל בשבת - הרבי אמר במהלך ההתוועדות שלושה מאמרי חסידות, ואף סיפר שהרבי האמצעי היה יוצא באמצע הלילה ואומר מאמר. באותה עת, היו שציפו שהרבי ייצא באמצע הלילה ויאמר מאמר...

אני זוכר את ההתוועדות הנפלאה של יו"ד שבט, בה דיבר הרבי דברים נשגבים שאותם הקדיש לבעל ההילולא, כ"ק אדמו"ר הריי"צ, על ראשי התיבות של המילה "נשיא" - ניצוצו של יעקב אבינו. הייתה זו שיחה מיוחדת במינה על ענייניו של רבי. היום הכל כבר ידוע, אבל בשעתו שיחות כאלו האירו את העיניים. הייתה זו גם השנה בה ציינו ששים שנה להולדת הרבי, ולראשונה התקיימה התוועדות לרגל י"א ניסן, אליה נכנס הרבי כשבידו הכרך הראשון של 'לקוטי שיחות' שזה עתה יצא ממכש הדרפוס. באותה התוועדות, הרבי אמר שני מאמרי חסידות.

אַרְאֵנוּ נִפְלְאוֹת

זכותם להיות מהראשונים שיצאו בשליחות הרבי (ויסקונסין היא המדינה השביעית בארה"ב אליה יצא שליח). נרצה לשמוע על המאורעות הקשורים לכך.

בהתוועדות, כיסיתי את הצד השבור של המשקפיים במפית. כמובן, בכל פעם בה הרבי הסתכל לעבר האזור בו עמדתי בהתוועדות, הסתרתני, או כיסיתי בידי את המפית, על מנת שהרבי לא יראה זאת. אולם, באותו שבוע הזדמן ששאלתי את הרבי בעניין מסוים, ובפתק התשובה שאל הרבי "מה עם העין".

וזכרונות נוספים שיש לי מאותה שנה - אחת ההתוועדויות הראשונות בהן זכיתי להשתתף, הייתה התוועדות שבת שובה תשכ"ב. בין דברי התורה שהשמיע הרבי - בנגלה וחסידות - אמר הרבי גם דברי תוכחה. היה זה לאחר שהיו דחיפות בעת סעודת ראש-השנה במחיצת הרבי שהתקיימה בבית כ"ק אדמו"ר הריי"צ, בקומה השניה של 770. הרבי דיבר בחזק על העניין, ואמר שלא ייכנסו לשם עוד (בהתוועדות הבאה, של שבת י"ג תשרי, הרבי אמר שמישהו טען בפניו שהחסידים הרי חפצים להתקרב אליו, ולפיכך דחפו, ואם-כן מדוע הרבי אומר להם דברי 'מוסר' ומדבר בתוקף על-כך. אחד הדברים שהרבי אמר בהקשר לכך היה שזה נבע דווקא מאהבה, ובהקשר לכך הביא את הפסוק "רַק אֶתְכֶם יִדְעִי מִכָּל מְשֻׁפָּחוֹת הָאָדָמָה עַל פֶּן אֶפְקֹד עֲלֵיכֶם אֶת כָּל עֲוֹנוֹתֵיכֶם", האומר שהדיבור בענייני תוכחה הוא דווקא מתוך החיבה, שלפיה רוצים להעמיד על הגובה האמיתי).

באותה התוועדות, של שבת שובה, לאחר שהרבי דיבר על-כך שיש לקבוע שיעורי לימוד, בדגש על האורחים, אמר הרבי שאין די זמן כדי לקרוא את כל ה'פדיונות' (קוויטלאך) שמסרו בערב-ראש-השנה. הרבי אמר שהוא קורא את הפדיונות בהפסקה שבין מוסף למנחה ביום-כיפור ובהושענא-רבא, אך אין די זמן כדי לקרוא את כולם, ועל-כן, הקב"ה בטח יזמן בהשגחה פרטית שה'פדיונות' שייקראו יהיו של אלו שיש להם שיעורי לימוד.

ביום שמחת-תורה באותה שנה הרבי התוועד במשך תשע שעות רצופות, התוועדות נפלאה ומלאה גילויים, בה זכינו לשמוע ביאורים מעמיקים ונפלאים בכל מכמני התורה ובמהותו של יום שמחת תורה. במהלך ההתוועדות - לאחר שהרבי ביקש מאורחי ארץ-הקודש לנגן "אַ ארץ-ישראל/דיקער ניגון" (ניגון מארץ ישראל) והללו החלו לשיר "הושיעה את עמך" - אמר הרבי שיחה אודות יהודי רוסיה, כאשר

כי בא השמש וזרח השמש. כ"ק אדמו"ר ז"ע במחיצת חותנו, כ"ק אדמו"ר הרי"צ ז"ע

בדירה שכורה בשכונת קראון-הייטס, והרב מיכל וישצקי שליט"א, שהיה חתן שעמד ימים ספורים קודם חתונתו, וידע כי אנו עומדים לעזוב את הדירה ולנסוע, רצה לשכור אותה אחרינו. אך מאחר ולא ידענו האם הרבי יאשר באופן סופי שנצא לשליחות לאחר חודש תשרי, לא יכולנו להתחייב לו באופן סופי כי אכן נעזוב את הדירה. הייתה דירה נוספת שהוצעה לו, אולם היו בה חסרונות שונים והוא העדיף את דירתנו. באחד הימים אמר לו בעל הדירה כי עליו להחליט עד שעה מסוימת האם הוא מעוניין בדירה, ולא – הוא ישכירה למישהו אחר.

באותם ימים כמעט בלתי אפשרי היה להשיג דירות בקראון-הייטס, והוא היה שרוי בלחץ רב. הוא כתב לרבי, ושאל האם להודיע לבעל הדירה תשובה חיובית או להמתין מפני הספק לדירתנו.

עברה השעה, הוא כבר איבד את ההצעה ההיא והרבי טרם ענה.

והנה, כאשר כתבתי לרבי על כך שהעניינים סודרו, יצאו שתי תשובות, האחת עבורנו, בה הרבי הביע את הסכמתו לצאתנו לשליחות; והשנייה – עבור הרב מיכל וישצקי, בה הרבי סימן את האפשרות שימתין לדירתנו.

במהלך חודשי אלול תשכ"ח ותשרי תשכ"ט השתדלתי ללמוד את השפה האנגלית, כהכנה לקראת השליחות, ובראש-חודש חשוון נסענו. בלילה שקדם לנסיעה נכנסנו ל"יחידות".

בתשובה לשאלתי על הוראה אודות השליחות, אמר לי הרבי שענייניו של 'תמים' הוא לימוד התורה, ועל-כן עלי לקבוע שיעורים בנגלה ובחסידות. מה טוב – בלימוד עם חברותא, ואם זה לא מתאפשר – שאלמד לבדי.

הרבי הוסיף: מכיוון שהנך נוסע בעסקנות ציבורית "מיין איך נישט" (אינני מתכוון) שתקדיש את כל זמנך ללימוד, אלא שתהיה לך קביעות עתים בתורה.

ולאחר היציאה לשליחות – לאילו הוראות, הדרכות והתייחסויות זכיתם מהרבי?

אני יכול לומר שבעוד ובאופן כללי הרבי תמיד תובע לפעול עוד

האמת היא שהתקופה שלי לא הייתה התקופה הראשונה של השליחות, אבל – לדאבונו – באותן שנים נוצרה חלישות מסוימת בעניין, ואפילו בחורים שנחשבו לחסידיים מאוד, לאו דווקא יצאו לשליחות לאחר חתונתם.

היו שני אירועים שהחזירו בי את התחושה החזקה שלא ייתכן שלא אצא לשליחות.

הראשון, אירע ב"ב תמוז תשכ"ו. השליח למדינת מישגן רבי שלום דובער שם-טוב שליט"א הגיע ל-770, והתוועד בבית-המדרש הקטן. הוא דיבר בדברים היוצאים מן הלב על כך שיש להקדיש את החיים לקב"ה, על-ידי היציאה בשליחות הרבי למסור את החיים להפצת שם ה', תורתו ומצוותיו, באופן בו שום דבר אחר – "לא אשה ולא בנים" – לא יתפוס מקום. להתמסר לחלוטין, להבין כי אין לנו מציאות משל עצמנו ולהקדיש את כל חיינו. הדברים נכנסו לראשי ונחקקו בי היטב.

כשנה לאחר מכן, בקיץ תשכ"ז, לאחר מלחמת ששת הימים, יצאתי בימי 'בין הזמנים' ל'מרכז שליחות' יחד עם – אבלח"ט – ר' זלמן דייטש ע"ה, למקומות שונים.

בין המקומות אליהם נסענו, הייתה העיר בוסטון, בה מתגורר הרב משה גורקוב שי' – ישלח לו ה' רפואה שלמה. זכורני הרושם החזק שנפעל עלינו בשעה שנכנסנו לבית חב"ד בליל שישי וראינו כי הוא – יהודי תלמיד-חכם ועובד ה' – שטף את הרצפה, יהודי ממש 'בטל'.

בשבת, התוועדנו בביתו לאחר התפילה והוא דיבר על כך שאברכים לא מתמסרים לשליחות, ואותם שכבר יוצאים, נוסעים למקומות בהם כבר ישנם שלוחים, ולא מוסרים את נפשם לצאת למקום חדש ולקחת את העול והמעמסה על כתפיהם. גם דבריו חדרו בנפשי, ובלבי גמלה ההחלטה כי אצא לשליחות, ולמקום חדש דווקא.

באותו קיץ באתי בקשרי השידוכין, וביחידות' שהתקיימה לפני חתונתי – שנערכה בימי החנוכה של שנת תשכ"ח – הורה לי הרבי ללמוד ב'כולל' עד סוף השנה.

בחדש תמוז, לקראת סוף השנה, שאלתי את הרבי האם הגיע הזמן להתעניין במציאת מקום שליחות והרבי ענה בחיוב.

הגיעו אליי הצעות שונות לשליחות, במקומות בהם כבר נמצאים שלוחים, אבל דבריו של הרב גורקוב הדהדו בראשי.

בשנת תשכ"ו, פעלתי ב'מרכז שליחות' בעיר מילווקי שבויסקונסין. באותה הזדמנות, הקהילה בעיר מאוד מצאה חן בעיניי, כבר שמת עליה את עיניי, וחיפשתי דרכים לכך שאוכל לצאת בשליחות למקום זה.

לא אכחד, פחדתי. גיוס כספים הוא עניין המנוגד לטבעי; גם את השפה האנגלית לא הכרתי, ואפילו שלט ברחוב לא יכולתי לקרוא; ובכלל – לא פשוט לצאת למדבר שממה כשהעול כולו על כתפך. אבל הרצון העז לגרום נחת רוח לרבי ולמסור את החיים למענו היה בראש מעייניי.

כתבתי על כך לרבי ובפתק שהכנסתי, כתבתי גם על עוד הצעה שהוצעה לי, רק משום שסברתי שאולי הרבי לא יתיר לי לנסוע למקום חדש, אלא לנסוע לשליחות למקום מסוים שכבר יצא אליו שליח ולהצטרף אליו, ובסוף הפתקה שאלתי "האם להתעניין בהצעה הא' או הב'".

והנה, הרבי מתח קו תחת שם העיר מילווקי. זה כל כך ריגש אותי. אינני יודע אנגלית, הנני ביישן מטבעי, אני לא דובר גדול, והיו די סיבות לחשוב כי אין סיכויים רבים שהרבי אכן ישלח אותנו. והנה, הרבי נותן בנו את אמונו ושולח אותנו בשליחותו.

בפועל, היו כמה הצעות ואופנים כיצד תסתדר השליחות במילווקי. כשאני חושב על-כך במבט לאחור הם היו לגמרי לא סבירים, לא הייתה להם אחיזה במציאות, ועם זאת הרבי הסכים על כל אחד מהם. כשכתבתי לרבי על סידור העניינים הנדרשים לקראת הנסיעה, ענה הרבי: "בטח בהסכמת זוגתו תח" ויהא בשעה טובה ומוצלחת".

סביב המענה הזה היה סיפור מעניין: באותה תקופה התגוררנו

כעבור כמחצית השעה קיבלתי טלפון מהמזכירות, שהרבי ענה: "אזכיר על הציון", ואכן העניין עבר בשלום. אינני יכול אפילו לנסות לתאר כמה מעודדת הייתה התשובה הזו שהגיעה במהירות רבה מהרגיל

לך לך מארצך

הזכרונות והסיפורים מעוררים מאוד, מה כת"ר ירצה לומר לסיום בענייניו של "רבי וחסיד"?

אנו, "יושבי בתי חומר". טבענו הוא שהגשמיות והחומריות תופסות אותנו ואיננו יכולים להתעלם מהן, הן משפיעות עלינו ומושכות אותנו לעברן.

אצל הרבי הדבר בדיוק להיפך - אצלו הקב"ה, אלקות, זו המציאות האמיתית, זוהי כל ישותו, ולגשמיות אין שום ערך ותפיסת מקום. הרבי, מאפשר לנו לגבור על טבענו. הוא גורם לכך שגשמיות תפוס אצלנו פחות מקום, שנתפעל ממנה פחות, שאלקות תהיה דבר מוחשי אצלנו.

אם להגדיר זאת במילים אחרות: הרבי גורם שתהיה לנו 'רגישות' לאלקות, בדרגות שונות.

במילים פשוטות, 'רגישות' לאלקות יכולה להתבטא כגורם אשר אדם חווה לביתו בשעה מאוחרת בלילה והוא טרם התפלל מעריב, עיניו נעצמות והעייפות משתלטת עליו, ולפתע הוא נזכר שטרם התפלל - יראה לנגד עיניו לא עד כמה הוא עייף, אלא רק את העובדה שהוא טרם התפלל ערבית. הוא לא למד היום מספיק תורה, ואף שהוא מותש הוא מנער את עצמו ומתיישב ללמוד דף גמרא.

אלקות חדרה בו, היא מציאותית ממש, ומשום כך - העייפות לא תתפוס מקום כלל מול הרגש שיש לו לאלקות.

הדבר מתבטא גם בענייני אמונה, מסירות-נפש וקיום המצוות בהידור ומתוך שמחה. שכן, איזה ערך יש לכסף או טרחה גשמית ביחס לקיום מצווה - עניין אלקי.

והרגש הזה מגיע מהמוח שבראש - מ'ראשי אלפי ישראל'. כמו המוח המעניק חיות לכל האברים, כך הנשמה הכללית, נשיא ישראל, מחדיר בבניישראל רגש לאלקות.

הביטוי המוחשי ביותר לכך הוא עניין השליחות. העובדה שחסיד מוותר על נוחות גשמית, מקיים "לך לך מארצך" - מהרצונות שלו - והולך "אל הארץ אשר ארצך" - תוך מסירת חייו והאחריות עליהם לה' ולמשה עבדו; יכולה לנבוע אך ורק מאותו ביטול לאלקות שהרבי פועל. זהו שינוי מהותי במערכת האנושית - במקום להימשך למה

שנפשו הטבעית נוטה ולעשות את מה שנחוץ לו, הוא מתמסר לאלקות ומוותר על חייו האישיים.

בדומה לכך, מסירות נפשם של חסידים ברוסיה על התורה והמצוות נבעה מאותה סיבה. רוחניות - אלקות - הייתה אצלם מציאות ממשית, עד כדי כך שה'ביטול' לאלקות שהרבי החדיר בהם, והפח שהעניק להם למסור את נפשם, הביא אותם לבכר את מילוי הכוונה העליונה - בהפצת היהדות ושמירה על הגחלת - על פני חיי נפשם!

לפני שנים, גרה במילווקי משפחה מסוימת שהתקרבה ליהדות שלא על-ידי חב"ד, ומאוחר יותר התחברה לחב"ד. אבי המשפחה אמר לי שהמקום היחידי בו ראה שמשמש מתענגים ושמיחים על 'אידישקייט' הוא בחב"ד.

כאן חשוב להדגיש: גם כשהמוח מעניק חיות לכל האברים, על האבר להיות בריא בכדי שהחיות

ועוד מבלי להתחשב בקשיים; אותי הרבי תמיד הגביל באשר להרחבת הפעולות. ומאידך - היו מצבים קשים מאוד במהלך שנות השליחות שכתבתי עליהם לרבי, והרבי עודד מאוד.

לאורך כל שנות השליחות נתקלתי בקשיים שונים ומשונים, ותמיד ברגע האחרון אירעו נסים גלויים.

(בכלל, הרבי התבטא פעם בהתוועדות אודות השלוחים הראשונים ש"האָפן זיך געמאטערט" (הם סבלו). הרבי הוסיף שבעוד ומסירות נפש היא לקפוץ מהגג, אבל לא להפך (לקפוץ מהרצפה לגג), הרי שהשלוחים הראשונים הראו גם את זה. הרבי הוסיף: "איך מיין בנוגע צו געלט" (אני מתכוון בנוגע לכסף). ואכן, חשנו זאת מדי יום ביומו). הזכרתי את העידוד שהרבי נסך בנו. יש המתפעלים דווקא מביטויים נדירים ובלתי שגורתיים, אולם אין לשער אילו עידוד ותקווה העניקה עצם העובדה שהרבי התייחס אלינו.

למשל ביו"ד שבט תש"ג, כאשר עברתי בחלוקת התניא מידו הקדושה של הרבי, אמר לי הרבי כאשר עברתי: "פֿטור-ווערן פון די חובות" (הפטר לגמרי מהחובות).

בהזדמנות מסוימת, הייתי בסכנה ממש וכתבתי על-כך לרבי. היה מדובר בעניין שיכולתי לכתוב אודותיו רק ברמז. כעבור כמחצית השעה קיבלתי טלפון מהמזכירות, שהרבי ענה: "אזכיר על הצינור", ואכן העניין עבר בשלום. אינני יכול אפילו לנסות לתאר כמה מעוררת הייתה התשובה הזו שהגיעה במהירות רבה מהרגיל.

אספר על עוד עובדה שזכורה לי ממהלך שנות השליחות:

בזמנו, רכשנו את המבנה של בית חב"ד (שהיה אחד מהע"א מוסדות שהוקמו לרגל שנת השבעים של הרבי, תשל"ב-ל"ג). בשלב מוקדם יותר, הבית שימש כמרים מסוימים, שהשאירו בו חפצי עבודה זרה. לאחר שהם עזבו, התגורר בבית מישהו שסילק את הכל, אולם עם זאת כמה אחת נותרה בבית ועמדה במרתף.

כאשר כתבתי לרבי על-כך שקנינו את הבית לא קיבלתי תשובה במשך מספר ימים.

קראתי לאחד מידידי בעיר ואמרתי לו שיש בידינו מצווה חשובה ונדירה של ניתוח עבודה זרה, שברנו וסילקנו את הבמה מן הבית, ולמחרת בבוקר קיבלנו תשובה וברכה (סיפור דומה אירע גם עם השליח הרב משה הרסון שקיבל מענה על רכישת בניין הישיבה, ששימש בעברו כמנזר, רק לאחר שסילקו מתוכו את ענייני העבודה-זרה).

תחדור ותבוא לידי פועל. יש לפעול לכך שזה יבוא לידי ביטוי בחיי היום-יום.

יש רשימה ארוכה של עניינים שיש לבצע בכדי שאכן זה יהיה כדבעי - צריך ללמוד חסידות, להתפלל, לערוך חשבון נפש, לעשות תשובה וכו' וכו' - אבל עצם היכולת להתגבר על העולם כדי שלא יעלים ויסתיר על אחדות ה', באה על-ידי הרבי. כשמתקשרים לרבי - נעשים אנשים אחרים!

הוא בְּחַיִּים

אנו נמצאים בזמן של חושך, לאחר הסתלקות הרבי, בו איננו זוכים לראות ולשמוע את הרבי, ושומעים מכם דברים על מה שהרבי משפיע ומעניק לנו, ועל מה שנפעל כתוצאה מהתקשרותנו אליו. נשאל

בכנות: האם כת"ר - שזכה להיות במחיצת הרבי שנים ארוכות, לקבל הדרכות וברכות ברגעים שונים במהלך החיים בהם נזקק להן - אכן חושב שכך הם הדברים בדיוק בזמננו?

אם מכינים שכל מציאותו של הרבי היא רוחניות, לא מתעוררת כזו שאלה.

לפני הסתלקות הרבי זי"ע, בג' תמוז, ראינו מצב בו הרבי דיבר על נושא מסוים, והטון והאופן בהם הרבי דיבר; האמת שבו; ניכרו בכל מילה ובכל הגה. הם לבדם עוררו ולא נתנו מנוחה. היה ניכר בחוש כי הרבי ביטא בדיבור את הדברים כפי שהם בפנימיות לבבו הק'.

אם מפנימים את העובדה שמציאותו של הרבי היא מציאות רוחנית, הרי שהחסרון הגשמי אינו סותר להמשכיותו של הרבי באותה מדה.

ומשמפנימים זאת, ההנהגה צריכה להיות זְהָה. כשם שקודם לכן חשנו רגש של יראת בושת, ובכל זאת כתבנו לרבי את האמת לאמתה, מבלי להעלים מאום; כן צריך להיות גם היום - כאשר שולחים 'פדיון' לציון הק'.

די בכך שנתבונן באופן בו הרבי הקודם חי אצל הרבי. מהסתלקות הרבי הקודם, ביו"ד שבט תש"י ולאורך כל השנים הבאות, ראינו את החרדה שהייתה ביום בו הרבי נסע לאהל, את העובדה שהרבי דיבר עם הרבי הקודם, קיבל ממנו הוראות, חי אתו.

אצלנו, כמובן, זה לא כך. אולם, האמת היא כך! לנו - אנשים קרוצי חומר - קשה להפנים את נוכחותו של הרבי באותה מדה בה ראינו אותו בעינינו הברשיות. אבל מבחינת הרבי, הרבי חי, מרגיש, שומע ומקרב את כל מי שמגיע אליו.

שומעים כל הזמן סיפורים מאנשים על עניינים נפלאים - הן ברכות, הן עצות והדרכות, והן מופתים מדהימים - שזוכים לראות במוחש כאשר מגיעים לציון הק'. דברים שמתרחשים היום, ומלמדים על נוכחותו של הרבי בחייהם של אלפי אנשים. נוכחות המתבטאת בפתרון לבטים קשים בצורה שאינה משתמעת לשתי פנים, ובברכות בעתות מצוקה.

אני יכול להעיד, כפי שאחרים יכולים, שפעמים רבות כשרק חשבתי לכתוב לרבי על עניינים שונים, הם הסתדרו עוד בטרם כתבתי.

אבל בכל זאת, בעבר הרי שאלו את הרבי וקיבלו מענה. וברור שהיום לא ממש מקבלים מענה על שאלה ששואלים?

אותו הדבר היה קודם לכן.

היו שעברו במעמד השליחות-מצווה לצדקה, לקחו את הדולר והמשיכו ללכת, מבלי שראו משהו 'מיוחד'. אולם היו שהתכוננו, בידועם כי הם הולכים לעבור מול הרבי.

והרבי התייחס בהתאם לכך. אני מכיר מקרים לא אחדים, בהם אנשים שהתכוננו לפני שעברו, זכו להתייחסויות מיוחדות ולקירובים; ואילו במקרים בהם אלו שהיו צריכים להתכונן, לא התכוננו, הם אכן עברו, וקיבלו ברכה, אבל היחס היה שונה.

ביחידות' היה אותו הדבר. אם- כי ליחידות' כולם הכינו את עצמם, ועצם ההכנה כבר פעלה.

וכך הם הדברים גם היום; הרבי מצדו חי, דואג לכל אחד, חושב עליו, וקשור אליו. השאלה היא מצד

החסיד, עד כמה הוא מתקשר לרבי, כמה נוגע לו להתקשר, כמה הוא עובד על התקשרותו.

כאשר חסיד נכנס לאהל הק', בהבנה שהוא עומד בפני הרבי, שממש מכירו, שומע אותו ומשתתף אתו; הרבי ייתן לו תשובה, יברכו, ויוציאו מהברוך.

'התקשרות' היא אינה עניין של מה בכך. זהו דבר שיש להתייגע למענו, ביגיעת נפש ויגיעת בשר. יש כאלה שקיבלו מתנה מיוחדת והתעורר בהם רגש טבעי כלפי הרבי שהביא אותם להתמסרות מלאה אליו; היו גם שביקשו ברכה ועצה להתקשרות; ובמקרים אחרים ראיית הרבי, או ראיית ידו המכוונת - עוררה רגש התקשרות והתמסרות.

אולם, בדרך כלל, כדי להתקשר צריך לעמול, להתבונן ולעבוד. כשם שלפני ג' תמוז נדרשה עבודה, כך היא נדרשת גם היום. וכשם שאז הרבי עזר וקירב את כל אשר קרא באמת, כך גם היום.

כדאי לשים לב לכך שבמענה בו הרבי כותב שכאשר ישלחו את השאלה לציון הק' הרבי (הקודם) ימצא את הדרך לענות, הרבי מקדים וכותב: 'יומה שמקשה הלא אי אפשר עתה לשאול את כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ כשיש ספק בהנהגה - אם יעמוד חזק בהתקשרותו אליו, מבלי לשים לב לפתויי היצר, וישלח השאלה על ציון כ"ק אדמו"ר הכ"מ וועט דער רבי געפינען אַ וועג ווי עס צו ענטפערן'.

בכדי שהרבי ימצא את הדרך כיצד לענות לו" לא די בכך שישלח השאלה על הציון", קודם לכן צריך האדם "לעמוד חזק בהתקשרותו, מבלי לשים לב לפיתויי היצר". ■

"כאשר עברתי בחלוקת התניא מידו הקדושה של הרבי, אמר לי הרבי כאשר עברתי: "פֶּטוּר-ווערן פון די חובות" (הפֶּטֶר לגמרי מהחובות)"

הבצל שם מוזר

המאורות הגדולים

על זרי הצלחת שני הכרכים המפוארים 'שבעה רועים' לתולדותיהם של רבותינו אדמו"רי חב"ד, בשפה נהירה וקולחת, אשר הופיעו לקראת י"ט כסלו בהוצאת 'מעיינותיך' ונחטפו בשקיקה על ידי המוני 'מבקשים' מכל חוגי הקשת התורנית - החלה בשעה טובה ומוצלחת העבודה על הספר 'המאורות הגדולים', המתחקה אחר דברי ימיהם ותהלוכות חייהם בקודש של מורנו הבעל שם טוב הקדוש זי"ע ותלמידו וממשיך דרכו, הרה"ק המגיד ממזריטש זי"ע • החל מגיליון זה יופיעו בע"ה ב'כי קרוב' מדי גיליון קטעים מיוחדים - מתוך מלאכת היצירה, מאת בנימין ליפקין ויאיר וינשטוק • לפנינו קטעים מתוך הפרק העוסק בשנותיו הראשונות של הבעש"ט בעלמא הדין

ונולד שלא כדרך כל הילדים, בהיותו בן ג' חדשים היה הולך ומדבר, ובהיותו בן שנה וחצי הסתלק אביו ר' אליעזר. וקודם הסתלקותו, אמר לו: אל תפחד משום אדם כי אם מן הקב"ה בעצמו. לעת היארציית של אביו ר' אליעזר מתה אמו שרה.

"והוא היה הולך ברחובות ומקל בידו, והיו אנשי העיר מחזיקים אותו. והוא לא היה מתיירא משום דבר והיה הולך ליערות וכו'. כליל שבו נגמר לו ג' שנים, היה ליל חשך ואפילה וגשם שוטף. לקח את המקל והלך לו לילך ליער, אמרו לו בני אדם: היאך אתה לילך כליל חשך ואפילה כזו? והשיב: אין אני ירא משום דבר כי אם מן הקב"ה בעצמו. כשבא לעומק היער ראה בית גדול ומפואר והיה בו אור רב, ונכנס לחדר לפנים מחדר, עד שנכנס לחדר שכל הלצים שילווחות דסמא' יושבים מסובים. אמרו לו: היאך אין אתה ירא לכנוס לכאן? אמר: אין אני ירא משום דבר כי אם מהקב"ה בעצמו. אמרו לו: איננעלע ועסטו מודה זאיין אז (ילד, האם תודה כי) עזב הווי את הארץ? צעק: יתפרדו כל פועלי און, ונתבטלו כלא היו".

אדמו"ר הוקן אמר על הבעש"ט נ"ע כי מעודו לא היה ילד. פירושו: כשיוודת נשמת הצדיק לעולם הזה אזי גם בנעוריה היא במדרגה גבוהה מאד כמו שנאמר לגבי אברהם בן שלוש שנים הכיר אברהם את בוראו משום שנשמת הבינוני שייכת בתחילה לרע אבל לאחר מכן היא זוכה שתתעבר בה נשמת איזה צדיק כו' וכמו שמובא בתניא פרק

פלאי היה הנער מנעוריו. בהגיעו למצוות התגורר הנער בעיירה הקטנה אקופ, ושם שוקד היה על התורה ועל העבודה. עוד בימים ההם זכה לראות את אליהו הנביא פנים אל פנים וקיבל הימנו תורה. תלמידו רבי יעקב יוסף מפולנאה בעל ה'תולדות' מספר שרבו של הבעש"ט היה אחיה השילוני. "אחיה השילוני קיבל ממשה רבנו ע"ה והיה מיוצאי מצרים ואח"כ מביט דינו של דוד המלך ע"ה והיה רבו של אליהו ז"ל ורבו של מורי הבעש"ט ז"ל" (תולדות יעקב יוסף, פרשת בלק).

מסורת בית צדיקי חב"ד נמסרה בידי רבנו הרי"צ הכותב (קובץ יגדיל תורה, ניו יורק, חוברת לא): שמעתי מכ"ק אאמו"ר הרה"ק שליט"א (כ"ק אדמו"ר הרש"ב נ"ע) בשם הישיש מראדמיסעל, כי הוא היה בין אלו שהיו מנקים את הספרים והכתבים קודם הפסח אצל כ"ק אאמו"ר הצ"צ זצוקלה"ה, והיה מונח הרבה כתבים, עלים ואגרות, בשידה. והיה צעטיל (פתק) אחד ארוך כתב יד קודש כ"ק אדמו"ר הגדול זצוקלה"ה, וזה היה נכתב בו ממה שזוכר:

"יש פלוגתא בין רבי אמי וחכמים על אברהם אבינו ע"ה, דאחד סובר דבן ג' שנים הכיר אברהם את בוראו, ואחד סובר בן מ"ח שנה, ועל הבעש"ט הכל מודים דבן ג' שנה הכיר. אביו ר' אליעזר היה בן מאה שנה ואמו שרה היתה בת צ', ופעם אחת גילו לו בחלום שיקדש את עצמו, כי יולד לו בן שיאיר לישראל, והתקדש ונולד הבעש"ט.

והדבר צריך להיות רק לכבודו של הקדוש ברוך הוא לבדו. נתעלם לו אליהו הנביא זכרונו לברכה ועל השמימה, ובשמים נעשה רעש גדול מאד מתמימותו של איש זה שדחה את אליהו הנביא ואת גילוי קץ ביאת משיח צדקנו, ובלבד שמה שהוא עושה לא יהא אלא לשם שמים בלבד. בית דין של מעלה דן בדבר ופסק שאליהו הנביא יתגלה שנית לאיש זה בצפת, ילמדו תורה ויגלה לו סודות נעלמים. איש פשוט זה נהיה חד בדרא צדיק תמים והצנע לכת שאיש לא ידע אודות גדולתו וקדושתו.

ויהי היום והאיש בא בימים ונפטר לעולמו, ואחרי דין ודברים החליט בית דין של מעלה ששכרו יהיה לרדת עוד הפעם לעולם הזה ויכפו עליו להתגלות, ועל ידו תתגלה דרך חדשה בעולם לבסס ולטהר את העולם ברוח טהרה ורוח הקודש, ויאיר אור חדש בלב כל אחד ואחד, ועל ידו יתקדש שם שמים ומלאה הארץ דעה שיקרב את הקץ. נשמתו זו של היהודי הצפתי היא נשמתו של מורנו הבעש"ט.

בין החפירות

כ"ק אדמו"ר הרש"ב מליובאוויטש סיפר בשם אדמו"ר הזקן שישנם מכתבים מהבעל שם טוב שבהם הוא חותם ישראל מאקופ, ואין הכוונה כי ה' ממקום ששמו 'אקופ' שהרי היה מטלוסט, וכפי שחותם בכמה מאגרותיו. אלא, טלוסט היתה עיר מוקפת חומה ובמשך השנים נהרסה החומה ולא נשארו אלא חפירות היסוד, היות שהורי הבעל שם טוב היו עניים ולא יכלו להרשות לעצמם לגור בדירה בתוך העיר גרו בחפירות אלו, ושם נולד הבעל שם טוב וזהו מאקופ - 'מהאקאפי' (החפירות).

רבנו הרש"ב סיים כי בכח ה'אקאפי' של הבעל שם טוב יכולים לדחות 'אקאפי' אחרים, שכן כוחו של הבעל שם טוב הוא בלתי פוסק וצריכים רק לעמוד בקרב (תורת מנחם חכ"ח, עמ' 12).

החסיד רבי חנוך הענדל נ"ע שמע מהרב החסיד רבי זיסקינד קורניצר נ"ע בשם הרב החסיד רבי זלמן זומיר נ"ע שהבעש"ט נולד ונתגלה במדינה שהיתה רוויה דם יהודי מסירות נפשי (לקוטי דיבורים כרך א' (ליקוט ב) (עמודים לא-62).

ימי ילדותו

כשנתיים לאחר הסתלקות אביו, הובילה אותו אמו למלמד תינוקות שילמד עמו, היות שהיא בעצמה עסקה לפעמים בפרנסתה כמיילדת, והיה עליה להישאר בבית היולדת גם בלילות, ונפשה בשאלתה כי הילד יישאר בבית המלמד.

המלמד היה שבע רצון לגדל יתום אשר יוכל להשתמש בו לשליחויות, לאסוף את בני בעלי הבתים לחדר ולהחזירם לביתם. לאחר שנה מסר לידי 'הקדיש הקטן', ככינוי הבעש"ט באותן שנים, כאמור,

י"ד, אבל נשמת הצדיק עיקר ירירתה היא בשביל לתקן העולם כו' והיא גם בנעוריה במדרגה גבוהה עד מאד (למען ידעו... בניס יולדו, עמ' 211, מר' שמואל-גרונום (אסתרמן), בשם גדולי החסידים).

נשמה מעיר הקודש

רבי אדם בעל שם גילה באחת ההזדמנויות למורנו הבעש"ט את שורש נשמתו (ספר התולדות, עמ' 30, על פי 'התמים', חוברת א', עמודים יב-יג): בשנת של"ג חי בעיר הקודש צפת יהודי אחד שיכול היה רק להתפלל אך תמים היה במעשיו והצנע לכת.

לילה אחד, עם תומו עריכת תיקון חצות, שמע נקישות בדלת חדרו ועל שאלתו מי שם נענה: אליהו הנביא זכור לטוב. האיש פתח את הדלת ואליהו הנביא נכנס החדרה שנתמלא אורה ושמחה. אליהו הנביא פנה אל האיש ויאמר: באתי לגלותך את שנת ביאת משיח צדקנו, אך תנאי יש בדבר שתספר לי מה עשית ביום הבר מצוה שלך שבגללו פסקו בבית דין של מעלה שתזכה לגילוי פני כדי לגלות לך סודות נעלמים.

היהודי הצפתי ענה לאליהו הנביא בתמימות: מה שעשיתי עשיתי רק לכבודו של הקב"ה ואין יכול אני לגלות זאת לאחרים. אך באם משום כך לא יגלה אליהו הנביא את אשר צריך הוא לגלות לי לא צריכים, כי מקובלני שמה שיהודי עושה צריך הוא להחביא זאת מעיני בני אדם

אלפי יעדים, נתיב אחד!

נתיב מדיה - היחיד שמגיע לכל בתי הכנסת בארץ!

**אלפי בתי כנסת
נהנים כל שבוע
מחלוקת עלוני השבת
בצורה הטובה
והמשתלמת ביותר.**

רוצה שהעלון שלך יגיע ליעדו?
טלפון אחד והוא בנתיב הנכון.
074-703-5009

אביו ואמו של הערל הבחור, ונפלו לפני רגליו שיפעל להצלת בנם כדי שלא ישקע ויבלע חיים שאולה. או אז הציג הבחור היהודי הלז תנאי בל יעבור לערל הבחור השקוע שיבטיח שמהיום והלאה לא זו בלבד שלא יאנה כל רע לשום יהודי בעולם, כי אם אדרבה יסייע ליהודי בכל עת ובכל מקום. ואם יבטיח כן, ינצל מצרה זו ויוכל לצאת מהארץ, וגם אז יענש עונש קל יחסית, שיותר לא יגדל מגובהו הנוכחי ויישאר בקומתו זו. כאשר אך הבטיח הנער הכל כפי שצוה, מיד יצא בנקל מהבור כאילו לא קרה דבר והיה לנס בעיני כל הנוכחים.

המשיך הערל הזקן שסיפר את המעשה בבית החולים ואמר: הכרתי את הבחור הזה שהיה שקוע שם בהיותו כבר זקן, ואמנם נעשה זקן מופלג אך בגובהו נשאר כילד כמו שהיה בעת שקרה עמו מעשה זה, ועל כן יודע אנכי – סיים הערל – שאסור לצער יהודי, ואני מייעץ לכם לבל תעשו רע ליהודי הזה (גרולי ישראל בילדותם, עמ' 177).

אל תירא מפחד פתאום

סיפר כ"ק אדמו"ר זי"ע בשם חמיו הגדול, רבנו הרי"צ: בילדותו של הבעש"ט ציווה לו אביו: בני, אל תתיירא מאף אחד, כי אם מהקב"ה לבדו. אהוב כל יהודי בכל להב נשמתך, יהיה מי שיהיה, ובאיזה אופן שיהיה.

והבעש"ט – אמר רבנו הרי"צ – עם שני דברים אלו, יראת השם ואהבת ישראל, עבר את כל ימי חייו בעבודתו הקדושה.

ואמר כ"ק אדמו"ר זי"ע: "כיון שרבנו הרי"צ סיפר זאת לנו, הרי זו הוראה עבורנו, כמובן גם לילדים, ששני דברים אלו צריכים להיות האור שיורה לנו את הדרך בכל ימי חיינו" (תורת מנחם ח"כ, עמ' 173).

ב'שבחי בעל שם טוב' (אות א) מסופר על דרכו של הבעל שם טוב בעת ילדותו: ויגדל הילד ויגמל והגיע עת אביו למות וייקחו על זרועו ויאמר הנה אני רואה שאתה תאיר נרי ולא זכיתי לגדל אותך. אבל אהובי בני זאת זכור תזכור כל ימיך שה' אתך לכן לא תירא משום דבר.

... ויגדל הילד שלא כדרך הארץ. וישכור את עצמו, כבר מעת היותו עול ימים, להיות 'באהעלפער' – להוליך ולהביא תשב"ר אל בית התלמוד ולהוליכן לבית הכנסת לאמר אמן יהא שמה רבא, וקדושה ואמן בקול נעים. וזאת היתה עבודתו עבודת קודשו עם תינוקות של בית רבן שהוא הבל שאין בו חטא. ובכל עת הליכת הפעוטות היה מזמר עמהם בקול נעים ובחשק רב וישמע למרחוק כי עבודתו הזכה והתמה מעפילה לשמי רום. כי נחת הרוח העפילה לאותה דרגה של נייחא דרוחא בעת השיר שהיו הלוויים אומרים בבית המקדש. עולה הייתה ומיתמרת שירת אותם גדיים רכים בניצוחו של הבעל שם טוב, מתדפקת ופותחת שערים נעלים ומחוללת עת רצון בהיכלי מעלה.

ויבא גם השטן בתוכם. כי הבין עד היכן הדברים מגיעים. ונתיירא לנפשו פן יגיע העת שיתבלע מן הארץ ויתלבש השטן במכשף אחד. והיה בעת הליכת הבעש"ט עם התינוקות בחשק רב וקול זמר אף נעים נתהפך המכשף לחיה רעה הנקראת וואקילאק (אדום-זאב) ויפול עליהם וינוסו כולם מפחדו. ויש מהם שנפלו לחולי ר"ל ויתבטל התמיד. והיה אחרי כן ויזכור הבעש"ט על דברי אביו ז"ל שלא יירא משום דבר כי ה' אתו ויתחזק בה' אלהיו.

וילך אל בעלי הבתים, הורי התינוקות, וידבר אל ליבם שיתנו הילדים בידו כי הוא יעמוד עליו ויהרגהו בשם ה' ולמה יבטלו בשביל זה תשב"ר אשר הוא גדול מאוד. וישמעו לדבריו. ולקח בידו מקל טוב וחזק והיה כאשר הלך עם הילדים בשיר בקול נעים בגיל ורנן. נפלה עליהם החיה הידועה וירץ אליה ויכה על מצחה ותמת. ולמחרתו נמצא שהערל המכשף מוטלת נבלתו לארץ. ומאז נעשה שומר לבית המדרש. ■

את ילדי העשירים שעל פי רוב יש להם מוחות מפותמים קשים כברול. באמרו: הנה כבר אפסו כוחותיו ללמוד עמהם, מוטב שהיתום ישב כל היום וילמד עמהם, עם בני העשירים שלא ניחנו בכישורים מפותחים. המלמד הודה בכל יום לה' שזימן לו עוזר בחינם, והיתום הזה יעשה הכל עבורו, נקיון הבית, שאיבת מים – והכל חינם אין כסף.

זמן קצר לאחר מכן נפטרה עליו אמו והנער נשאר יתום מאביו ומאמו. אנשי העיר שכיבדו את זכר אביו דאגו לחינוך הנער, ונתנו לו מלמד שילמד עמו יום יום, והנער שגשג בלימודו עד מאוד. כבר באותם ימים נחה עליו רוח ה' ונפשו חשקה להתבודד ולשפוך את שיחו לפני קונו. דרכו הייתה ללמוד ימים מספר, ולאחר מכן לצאת ליער. כשחיפשוהו ומצאוהו יושב ביער ומתבודד, תלו הדבר מפני שהוא יתום ואין משגיח עליו, החזירוהו למלמד ואדהכי והכי גדל הילד והיה לחכם גדול (גרולי ישראל בילדותם, עמ' 177).

ישראלק אוטשיטיל

מעשה ביהודי מפולין אשר חלה ונכנס לטיפול בבית חולים נכרי, שם התעללו בו הנכרים וציערוהו מאד.

באותה עת בא זקן אחד לבית החולים לבקר את נכרו הערל. בראותו שם החולה היהודי, נגש אליו וקרבו מאוד, ופנה אל שאר החולים אשר שכבו על יד היהודי, וכן אל האנשים המטפלים בחולים, והזהירם שלא לצער את היהודי ושימנעו מעשות לו כל רע. וכה הוסיף ואמר להם: אם תשאלו מפני מה אני אוהב יהודים והנני מזהירכם על זאת, אספר לפניכם את אשר שמעתי מערל אחד שנענש קשות ומרות על שציער יהודי:

ככפר אחד, מקום שם דרו יהודים, היה בחור צעיר אחד, אשר אחרי זמן רב נתפרסם שמו כרבים של כל יהודי המקום, שמו רבי ישראל בעל שם טוב, ונקרא אז ישראלק אוטשיטיל (מלמד נערים בלשון פולין). דרכו של בחור זה הייתה שבכל שבוע ביום ששי הלך לעיירה הסמוכה לשם, כדי לטבול בבית המרחץ.

ביום שישי אחד נועדו יחדיו כל צעירי הכפר וגמרו אומר להציק קצת לבחור היהודי ההוא, כאשר יעבור דרך אותו מקום שם הם מתרועעים יתנפלו עליו וירביצו בו להכעיסו, כי הרי יהודי הוא. באותו שבוע חיכו לו בשדה, ולאשר אך קרב לעבור על ידם התנפלו עליו כולם כאחד, והתעללו בו במכות אכזריות והקניטוהו בדברים מעליבים. ואז אירע הנס: הארץ פתחה את פיה מתחת רגליו של מנהיג החבורה אשר הסית את הצעירים, ונבלע חיים עד חציו.

כראות אנשי החבורה מה אירע למנהיגם, עזבו את הבחור היהודי לנפשו והתחילו מתעסקים בחברם אשר נבלע חיים עד חציו, וניסו בכל כוחם להחזירו וללא הועיל. הבחינו כי גופו נשתל ונשתרש בארץ כעץ צומח, ללא יכולת להזיזו ממקומו כלל. בראותם בצער חברם הזדרזו ורצו לתוך הכפר לקרוא לכמה ערלים שיבואו להציל את המסכן הנבלע, ויבואו מיד כל אנשי הכפר וכולם ניגשו לנסות להוציאו ממקומו, ולא יכלו.

בראותם אף הם כי הוא תקוע כיתד בתוך הארץ, רצו להביא קרדומים וכלי חפירה, וניסו לחפור סביבותיו בזהירות כדי שתתרכך האדמה מסביבו, וכך יוכלו להזיזו קצת, ומרוב פחדם פן יפגעו בו החליטו לחפור מתחתיו מן הצד, ולהוציאו יחד עם גוש אדמה וכך יחלץ מן הצרה.

והיה כאשר החלו לחפור ראו כי ככל שהם מרבים לחפור מוסיף הוא לשקוע מטה מטה. האנשים אשר ראו מחזה מבהיל זה שאלו את הנערים לפשר הדבר ואין אירע הדבר, ויספרו הנערים כיצד היה הוא ראש החבורה לפרוע פרעות בישראלק היהודי. וכאשר שמעו סיפורם הפטירו כולם: אם כן, אין כאן תקנה אחרת, כי אם לחכות לבחור היהודי עד שובו בדרך זו, ורק הוא עצמו יוכל להושיע מצרה זו.

וכך היה. עוד הם עמלים בהוצאת הערל מקברו והנה בא ישראלק בדרכו חזרה. בראותם אותו מרחוק, רצו מיד כל אנשי הכפר, ובראשם

נשמרתא דאורייתא

ביאורים מתורת חב"ד לדרף היומי

מגילה כח – מועד קטן י

הלכה פסוקה – רצון שלמעלה מחכמה

במי ששונה הלכות כתרה של תורה
(מגילה כח, ב)

כי הנה רצון העליון ברוך הוא המלוכב כתר"ג מצות שבתורה שבכתב הוא מופלא ומכוסה סמיר ונעלם ואינו מתגלה אלא בתורה שבעל פה, כמו מצות תפילין על דרך משל שנאמר בתורה שבכתב וקשרתם לאות על ירך והיו לטוטפות בין עיניך, והוא מאמר סתום ונעלם, שלא פירש הכתוב איך ומה לקשור, ומהו טוטפות, והיכן הוא בין עיניך ועל ירך, עד שפירשה תורה שבע"פ שצריך לקשור בית אחד על היד וד' בתים על הראש ובתוכם ד' פרשיות, והבתים יהיו מעור מעובד ומרובעים דוקא, ומקושרים ברצועות של עור שחורות דוקא, וכל שאר פרטי הלכות עשיית התפילין שנאמרו בעל פה, ועל ירך היא הזרוע דוקא ולא כף היד ובין עיניך זה קדקוד ולא המצח. וכן כל מצות שבתורה אינן גלויות וידועות ומפורשות אלא ע"י תורה שבע"פ.

והיינו משום שתורה שבכתב ושבעל פה הם בדוגמת אב ואם, ומשום הכי כתיב על תושבע"פ אל תטוש תורת אמן כמ"ש בזהר, משום שעל דרך משל כמו שכל אברי הולד כלולים בטיפת האב בהעלם גדול והאם מוציאתו לידי גילוי בלידתה ולד שלם ברמ"ח אברים ושס"ה גידים, ככה ממש כל רמ"ח מ"ע ושס"ה מל"ת באים מההעלם אל הגילוי בתושבע"פ.

וריש"י דקרא שמע בני מוסר אביך קאי על תורה שבכתב דנפקא מחכמה עילאה הנקרא בשם אב.

וזהו שכתוב אשת חיל עטרת בעלה, היינו שלמרות היותה בחי' מקבל מבעלה, מכל מקום הרי היא אליו כעטרה שלמעלה מהראש, כי התורה שבעל פה הנקראת אשת חיל, היא מולידה ומעמדת חיילות הרבה, וכמו שכתוב בתקונים ע"פ ועלמות אין מספר אל תקרי עלמות אלא עולמות אלו הלכות דלית לון חושבנא, וכולן הן בחי' גילוי רצון העליון ב"ה שלמעלה מעלה ממעלת חכמה עילאה, וכמו כתר ועטרה שעל המוחין שבראש, ולכן נקראו ההלכות בשם תגא וכתרה של תורה.

(על פי תניא, אגרת הקודש סימן כט)

שוב ה' תתאה

ואף כשהן עתידין ליגאל שכינה עמהן שנאמר ושב ה' אלהיך את שבותך והשיב לא נאמר אלא ושב מלמד שהקב"ה שב עמהן מבין הגלויות (מגילה כט, א) ויובן על פי מה שכתוב כי חלק ה' עמו וכו',

חלק משם הוי' ברוך הוא, כדכתיב ויפח באפיו נשמת חיים ומאן דנפח מתוכו נפח וכו'.

דהנה כל צבא השמים ואפילו המלאכים, מקבלים חיותם משם אלקים, ולכן נקראו בני האלוקים בכתוב. אבל נשמת האדם היא חלק שם הוי' ב"ה.

והנה המשכת וירידת הנפש האלקית לעולם הזה להתלבש בגוף האדם, נמשכה מאות ה"א תתאה של שם הוי'. וזהו שכתוב כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו, פירוש, כמו החבל שראשו אחד למעלה וראשו השני למטה, אם ימשוך אדם בראשו השני ינענע וימשך אחריו גם ראשו הראשון כמה שאפשר לו להמשך. ככה ממש בשרש נשמת האדם ומקורה מבחי' ה"א תתאה הנ"ל, הוא ממשך ומוריד השפעתה ע"י מעשיו הרעים ומחשבותיו עד תוך היכלות הסטרא אחרא כביכול שמשם מקבל מחשבותיו ומעשיו. וזהו סוד גלות השכינה.

אמנם כשהאדם עושה תשובה נכונה, אזי מסלק מהם ההשפעה שהמשיך במעשיו ומחשבותיו, כי בתשובתו מחזיר השפעת השכינה למקומה. וזהו המבואר בזהר ענין תשובה תתאה – תשוב ה"א תתאה מבחי' גלות, וזהו שכתוב ושב ה' אלקיך את שבותך כלומר עם שבותך.

(על פי תניא אגרת התשובה פרקים ד"ו)

שבכל מקום שגלו שכינה עמהן גלו

למצרים שכינה עמהן (מגילה כט, א)

דהיינו כשעושה מעשה מצרים במחשבה דיבור ומעשה אשר לא לה' המה, הנה בהם מלוכב ומוסתר נפש האלקית בשעת מחשבה דיבור ומעשה, והוא סוד גלות השכינה.

(ע"פ תניא פ"ז. אור התורה שמיני עצרת ע' בתיקלה)

הארת הגאולה באחרון של פסח

יום טוב האחרון של פסח קורין.. למחר כל הבכור ומפטירין עוד היום (מגילה לא, א)

לפי שמפלתו של סנחריב נזיל פסח היה (רש"י) לכאורה, אם כן מדוע קורין הפטרה זו ביום האחרון של פסח?

אלא כיון שבאחרון של פסח מאיר גילוי

הארת המשיח, כפתגם הבעל שם טוב נ"ע. והרי בהפטרה זו מבואר נצחוננו של חזקי', שביקש הקב"ה לעשותו משיח.

ועוד יותר: כמה וכמה פרטים המבוארים בהפטרה זו לא נתקיימו בנצחוננו של חזקי' ויתקיימו בביאת משיח צדקנו. כמו "וגר זאב עם כבש וגו'", וגם ענין קיבוץ גלויות "והי' ביום ההוא וגו' לקנות את שאר עמו אשר ישאר מאשור וממצרים וגו' ומאיי הים", וכו'. ולכן קורין הפטרה זו ביום זה בו מאיר הארת המשיח.

(על פי לקוטי שיחות ח"ו ע' 274)

בעצרת.. בחודש השלישי ומפטירין

במרכבה (מגילה לא, א)

זמרכבה. ליחזקאל על שם שנגלה נסיוני כנראה כצנות אלפי שָׁנָן (רש"י)

לכאורה, זה שהפטרה צריכה להיות "מעין המאורע" היינו שבהפטרה מדובר אודות עיקרו של המאורע. ובנדוד' הרי גוף ועצם הענין דמתן תורה הוא התגלות השם לכל ישראל ונתינת התורה לבני ישראל, ואילו ראיית המרכבה אינו אלא ענין צדדי, ועדיף היה להפטיר ביום א' בחבקוק "שמדבר במתן תורה אלוקה מתימן יבוא במתן תורה", כדפרש"י?

ויתירה מזו: הרי עיקר ההתגלות היה מה שהקב"ה בעצמו התגלה (כמו שהאריך בלבוש סי' תצג), ולפי זה – עיקר ההדגשה אינה בראיית המרכבה, אלא בהתגלות כבוד השם, ואם כן לכאורה היה מתאים יותר להפטיר במרכבת ישעיה, שם ההדגשה היא על ראיית כבוד השם, "ואראה את אדני' יושב על כסא רם ונשא גו' וכו', ולא במרכבת יחזקאל שיש בה אריכות ופרטים אודות המרכבה גופא – ובקיצור על התגלות השם?

ויש לומר על פי מה שכתב בס' עבודת הקודש (ח"ד ספ"ח) בכיאר ענין ראיית המרכבה על ידי יחזקאל, ש"מתוך שראה והשיג במרכבה התחתונה ידע בעליונה.. כי יש כסא למעלה מכסא ומרכבה למעלה ממרכבה ורוכב למעלה מרוכב וכבוד למעלה מכבוד, ומתוך שראה ארבע חיות למטה ידע והכיר כי יש דוגמתן למעלה בייחוד האמיתי", והולך ומפרש (בעבודת הקודש) בנוגע לכל הכתובים איך ש"ייגידו בתחתונה וירמזו אל העליונה".

כלומר: תוכנה ועניינה של מרכבת יחזקאל היא שהענינים שלמטה הם "דמות העליונות", ולכן מפרט (יחזקאל) ומאריך בכל פרטי המרכבה ובאופנה, ומדגיש "ומתוכה דמות גו' דמות אדם להנה.. ודמות פניהם גו' ודמות החיות וגו'". היינו שכל ענינים של פרטי הענינים דלמטה, הוא זה ורק זה שהם "דמות

העליונות".

ועל פי זה מובנת שייכות מרכבת יחזקאל למתן תורה. כי תוכן החידוש דמתן תורה הוא שאז ביטל הקב"ה את הגזירה שעליונים לא ירדו לתחתונים ותחתונים לא יעלו לעליונים (כמבואר בתנחומא וארא טו). היינו שיוכלו לגלות בכל נברא את שרשו ומקורו שהוא דבר ה' ורוח פיו ית' המהוהו ומחייהו בכל רגע ורגע (וכיון שכל התחלות קשות כו', לכן ה' במתן תורה גילוי נעלה ביותר (כמבואר בארוכה בזהר ח"ב צג, סע"ב ואילך). וראה גם שם פב, א)).

וזהו המבואר במרכבת יחזקאל, שכל מציאות וכל הפרטים אינם אלא "דמות" למציאות הפרט למעלה [ולכן ה' אז גילוי המרכבה]. ולכן נקבע ענין זה דוקא להפטר דיום מ"ת.

(על פי לקוטי שיחות חל"ג ע' 18 ואילך)

הקב"ה משפיל את עצמו להיות גדול

כל מקום שאתה מוצא נבורתו של הקב"ה אתה מוצא ענוותנותו (מגילה לא, א)

גדולתו – זהו הנוסח ויתר נכון (איי הים). וכן היא הגירסא בילקוט שמעוני תהילים רמז תשצ"ד. פירוש המשניות להרמב"ם אבות פ"ד מ"ד (מראה מקומות, הגהות והערות קצרות על תניא ח"ב ע' 1)

"גדולתו של הקב"ה" כפי שהיא לגבינו היינו כוחו יתברך לברוא ולהוות יש מאין, וכמאמר רז"ל "הגדולה זו מעשה בראשית", משום שיוכלת הבריאה יש מאין אינה קיימת אצל הנבראים כלל, שגם אם "מתכנסים כל באי עולם לברוא כנף יתוש אחד ולהטיל בו נשמה אינן יכולים" (ירושלמי סנהדרין פ"ז הי"ג).

ויתרה מזו: לנבראים אף אין היכולת להבין את עניין הבריאה יש מאין. ולכן בריאת העולם על ידי הקב"ה מאין ליש נקראת אצלנו "גדולה".

אמנם לגבי הקב"ה, הרי לא זו בלבד שאין

בבריאת העולם שום גדולה כלל, אלא אדרבה "שם אתה מוצא ענוותנותו" – זו ירידה והשפלה גדולה לגבינו, ורק מצד "ענוותנותו" יתברך צמצם את עצמו כביכול במדת "גדולה" זו לברוא ולהוות את מעשה בראשית.

(סוגיות בחסידות" (להרב יואל כהן ע"ה) ע' 96. על פי תורה אור צד, ב. ועוד)

שייכות פטירת משה רבינו לשמחת תורה

למחר קורין וזאת הברכה ומפטירין ויעמד שלמה (מגילה לא, א)

יש מקומות שנהגו להפטיר בויהי לחי מות משה... יש אומרים שרש האוי גאון תקן לומר ויהי לחי מות משה (תוד"ה למחר)

ויש לבאר שייכות ההפטר דפטירת משה לשמחת תורה, בהקדים ביאור כללות ענין ההפטר, שנתקנה בזמן הגזירה שגזרו שלא לקרות בתורה, ותקנו לקרות לכל הפחות בנביא מעין הקריאה.

והנה יודע שדוקא בזמן הגזירות, שישנם העלמות והסתרים, והנסיונות הם חזקים כו', אזי מתעורר כח המס"ג ביותר. וזהו הענין ד"פטירת משה":

כל זמן שהי' משה רבינו בחיים – הי' מעמד ומצב הראוי; המן הי' בזכות משה, ואפילו הבאר וענני הכבוד, "חזרו שניהם בזכות משה", כיון שעל ידו היו כל ההשפעות בגילוי. ואילו אחרי מיתת משה – הי' ענין של העלם והסתר.

ולכן צוה הקב"ה ליהושע "חזק ואמץ" – שלא להתפעל מההעלם וההסתר, ואדרבה, יש להתחזק ביתר שאת, כיון שדוקא ע"י ההעלם והסתר מתגלה כח המס"ג ביותר, ודוקא על ידי זה "לוקחים" את העצמות.

והכח על זה לוקחים משמחת תורה. כי בשמחת תורה ובפרט בשעת ההקפות, מתגלית עצם הנשמה והתקשרותה לעצמותו יתברך, וזהו ענין "נגילה ונשמחה בך". ובכח זה אפשר להתגבר על כל ההעלמות וההסתרים.

(על פי תורת מנחם ח"א ע' 51, 55-53)

שמיטת כספים ברוחניות

בשתי שמיטות הכתוב מדבר אחת שמיטת קרקע ואחת שמיטת כספים (מועד קטן ב, ב)

ידוע מה שכתב השל"ה, שהתורה מדברת בעליונים ורומזת בתחתונים, ומובן מזה שכמו שבגשמיות, שנת השמיטה משמטת החובות, כך גם ברוחניות.

ויוכן על פי דברי המשנה באבות: "החנות פתוחה והחנוני מקיף והפנקס פתוח והיד כותבת וכל הרוצה ללוות יבוא וילוה". היינו שהבורא יתברך נותן לכל אדם מישראל כחות ואפשריות לבני חיי ומוזני רויחי – הכל בתור הלואה, והש"ת גובה הלואה זו, כמאמר רז"ל "גבי דיליה", כי "הפנקס פתוח", והחנוני נאמן על פנקסו.

אבל, גלוי וידוע לפני השי"ת מהות הלואה, כי צריך להלוותו ולהוסיף להלוותו, ולבסוף לא תמיד יוכל הלואה לסלק את חובו, ולפיכך נתן (הקב"ה) לישראל שנת השמיטה, המשמטת כל החובות.

ענינה של שמיטה הוא כמו שנאמר "ושבתה הארץ שבת להויו", כלומר, שבתה והפסקה מארציות וחומריות כדי להידבק בהויו, בדוגמת לעתיד לבוא – "יום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים".

וההפסקה ממהותו הקודם ולהיות לאיש אחר – זהו משמט החובות הקודמים. (על פי תורת מנחם ח"א ע' 149 ואילך)

שמיטה – המשבת קדושה בארציות

נמר שבת משבת בראשית (מועד קטן ד, א)

היינו שהשבת היא מלמדת על שביעית. והנה שביחת וקדושת השבת היא מקפת וחודרת בכל מציאות האדם כל פרטיו ועניניו, גם עניניו וצרכיו הגשמיים, וזהו המצוה ד"קראת לשבת עונג", הכולל תענוג דאכילה ושתי' (עם היות שבימות החול עניני העולם ודברי רשות צריכים להיות רק כפי ההכרח), כי קדושת השבת נמשכת גם בעניניו הגשמיים של האדם וצריך להתענג בהם, וזהו גופא ענין של מצוה וקדושה.

וכמו כן השביתה דשביעית היא לא רק שלילה – שבייתה ממלאכה, להפריש את עצמו מעניני עבודת הארץ, אלא להמשיך את קדושת השביעית בעניני הארץ, על דרך העבודה ד"בכל דרכיך דעהו" (ומתבטא גם כן בקדושה שחלה על פירות שביעית).

והנה בזה גדלה מעלת שנת השביעית לגבי שבת בראשית. כי ביום השבת מתעלה האדם וכל העולם (וסמבטיון יוכיח), בשבת נאסרו כל המלאכות, עד שגם כל צרכיו הגשמיים הם ענין של עונג, עונג שהוא מצוה כנ"ל. אבל ענינה של שמיטה הוא "ושבתה הארץ שבת לה", היינו להמשיך את ה"שבת לה" בענינים ארציים שלו כפי שהם בדרגא ד"ארץ", ארציות, שהרי רק להפסד ולסחורה וכו' נאסרו. ולכן מצות שמיטה היא רק בארץ ישראל, היות ויש בה קדושה מצד עצמה, לכן יותר בנקל להמשיך קדושה גם בעניני הארציות.

(על פי לקוטי שיחות ח"ב ע' 113)

מסכת מועד קטן

עבודת הכרם בלימוד גמרא

זומר וצריך לעצים חייב שתים אחת משום נוטע ואחת משום קוצר (מועד קטן ב, ב)

חייב משום נוטע, למשום הזימור גללי טפי (רש"י ד"ה וצריך)

ובעבודה הרוחנית היינו דהנה שש שנים תזרע שדך אלו שיתא סדרי משנה. ושש שנים תזמור כרמך הוא בחי' תלמוד, שהוא טעמי המשנה וסברותיה.

והנה בעבודת הכרם צריך הוא לזמר, דהיינו לקצוץ הקוצים המכלים את הכרם. והוא גם כן מעבודת הזריעה והנטיעה, משום דלצמוחי פרי עביד. וכך הוא על דרך משל לימוד התלמוד שהוא בירור ההלכה, שמברר

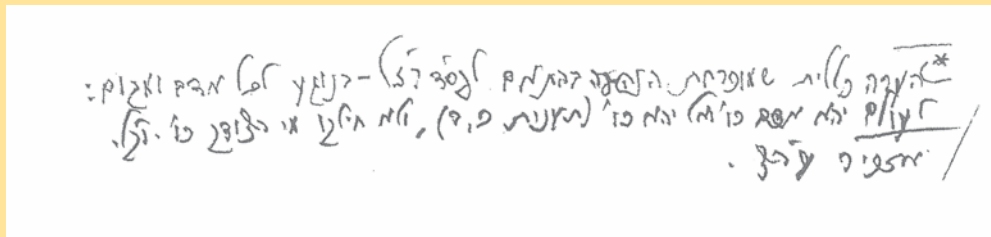
(ע"פ לקוטי תורה בהר מ, ד)

"רך קנה" - גם כשצודקים

מענה לאדם שהעלה במכתבו טענות נמרצות כלפי אחר:

הערה כללית, שמוכרחת הנהגה בהתאם לפסק-דין רבותינו ז"ל - בנוגע לכל אדם ומקום: לעולם יהא אדם כו' ורך קנהו ואל יהא כו' [קשה כארז] (תענית כ, ב), ולא חילקו מי הצודק כו'. וק"ל. אזכיר על הציון.

יפוצו מעיינותיך הוצה

ביקור בספריית 'מעיינותיך' / בנימין ליפקין

חברותא במאמרי חסידות מאמרי אדמו"ר הרי"צ עם ביאור נפלא ונהיר

שיבה. הכול ידעו וחשו באותו רגע קדוש וטמיר כי שושלת הקודש נמשכת וכי כ"ק אדמו"ר זי"ע, השביעי בשושלת צדיקי חב"ד ליובאוויטש, ינהיג מעתה את הדור.

במרוצת השנים, מדי שנה בשנה היה חוזר הרבי על מאמר זה עם תוספת מרובה על העיקר, כשמדי שנה מוקדש המאמר לאחת מתוך עשרים ה'אותיות' (פרקים) של המאמר. במשך למעלה מארבעים שנות הנהגתו בקודש בעלמא הדין, למדו החסידים מאת הרבי יותר מפעמיים את עשרים הפרקים הללו - כשברוב השנים היה זה במאמר שנישא מפה קודשו במעמד רבים בעיצומו של היום הקדוש ובשנים האחרונות היה זה במאמר שיצא מהיכל קודשו מוגה אישית על ידו לא לפני שעבר מלאכת מחשבת של עריכה מחדשת ורבת שלבים.

ספר המאמרים זה של רבנו הרי"צ, בביאור נפלא ומיוחד, שווה לכל נפש, מכיל כמובן גם את המאמר 'באתי לגני' כמו גם שורה של מאמרים נוספים. הביאור

המופיע בחלק התחתון של כל עמוד, בעוד החלק העליון מביא את המאמר כלשונו - מגיש את המאמר והופך את הלימוד בו לנהיר, קולח ומושלם ביותר. שוב אין נזקק הלומד והמעייין למגיד שיעור או לחברותא שקרא ושנה מאמרים אלו ויודע לאלפו בינה. הספר הנוכחי מגיש הכל ללומד, כשולחן הערוך הקורא לו ואומר לו: פתח ויאירו הדברים בעיניך, במוחך ובלבך, כקלורין לעיניים וכמרווה לנפש צמאה.

רבים הם מאמרי החסידות שנשא כ"ק אדמו"ר הרי"צ במרוצת שנות הנהגתו בקודש. שונים המאמרים בסגנונם. כדרכם של דברי אלוקים חיים מאת רבותינו, יש מהם המכילים מסות עמוקות ב'השכלה', בעניינים העומדים בכבשונם של רזי תורת החסידות על סוגיותיה, ויש האוצרים מאמרי 'עבודה' המלהיבים את נפש הלומד והמעייין, מרימים אותו טפח וטפחיים מעל הקרקע, מזככים ומעלים אותו, להתקדש ולהיטהר, לשאוף לאמת הצרופה ולכוונה העליונה.

אחד המאמרים היותר נודעים של רבנו הרי"צ, אשר נתפס בצדק כצוואתו הרוחנית, כתב בעצמו לקראת יום הסתלקותו, יו"ד שבט תש"י (הסיבה הרשמית שצוינה בפתח המאמר הייתה חלותו של יום פטירת אמרזקנתו ביום זה). המאמר נושא את דיבור המתחיל "באתי לגני אחותי כלה" ומדבר על הצורך "להוריד את השכינה למטה בארץ".

ביום השנה הראשון לעלותו לשמי רום של אדמו"ר הרי"צ, בהתוועדות המכוננת שבה התאזר חתנו, כ"ק אדמו"ר זי"ע, בכתר עול

ההנהגה, פתח הרבי וציטט את אותו מאמר בהקדימו את התיבות (בתרגום חופשי מידיש): "במאמר שכתב הרבי ליום הסתלקותו מתחיל, באתי לגני אחותי כלה, ואיתא במדרש רבה במקומו, לגן אין כתיב כאן אלא לגני, לגנוני, למקום שהיה עיקרי בתחילה". באותה שעה התחשמלה האווירה בהיכל בית המדרש הקטן בקומת הכניסה של '770' וצמרמורת של התרגשות חלפה בגו עדת החסידים, בני תשחורת כברי